



Mackós Óvoda 1126 Budapest, Németsvölgyi út 46. OM azonosító: 034482
e-mail: mackos.ovoda@hegyvidek.hu www.mackosovoda.hu tel: 061/35-60-528



iktatószám: 180/2/118/2025

MACKÓS ÓVODA

“EGÉSZSÉG - KÖRNYEZET - HAGYOMÁNY” PEDAGÓGIAI PROGRAM



KÉSZÍTETTE A MACKÓS ÓVODA NEVELŐTESTÜLETE 1998- BAN

ÉS MÓDOSÍTTA 2004
 2007
 2010
 2013
 2016
 2018
 2019
 2022
 2022
 2023
 2024
 2025

Budaházi Márta
óvodaigazgató

Tartalom

1. AZ ÓVODA JELLEMZŐI	5
2. AZ ÓVODA TÁRSADALMI ÉS GAZDASÁGI KÖRNYEZETE	5
3. AZ ÓVODA TÖRTÉNETE	6
4. AZ ÓVODA FELTÉTELRENDSZERE	8
4.1. Tárgyi feltételek	8
4.2. Személyi feltételek.....	9
I. NEVELÉSÜNK ALAPJAI	10
1. JÖVŐKÉP.....	10
2. NEVELÉSI KONCEPCIÓ.....	10
3. ÓVODAI ÉRTÉKEINK	11
4. NEVELÉSRŐL VALLOTT FELFOGÁSUNK; GYERMEKKÉP	11
5. AZ ÓVODAPEDAGÓGUSSAL ÉS TEVÉKENYSÉGÉVEL SZEMBENI ELVÁRÁSOK ÓVODÁNKBAN.....	13
Óvodai nevelésünk kiemelt célja.....	14
Kiemelt nevelési területeink céljai.....	14
Óvodai nevelésünk kiemelt feladata	14
Kiemelt nevelési területeink feladatai	14
6. AZ ÓVODA PROGRAMJÁNAK HÁRMAS EGYSÉGE	15
7.1 EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS - EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM	16
7.2 KÖRNYEZET - KÖRNYEZETI NEVELÉS, KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM.....	23
A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM	23
7.3 HAGYOMÁNY – HAGYOMÁNYŐRZÉS.....	26
Hagyományőrző – jeles – napjaink és időszakaink.....	27
7. ANYANYELVI, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS	29
8. AZ ÉRZELMI, AZ ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS.....	31
II. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK.....	33
1. JÁTÉK	33
2. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG	34
3. TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	35
4. VERSELÉS, MESÉLÉS.....	37
5. ÉNEK, ZENE, NÉPI JÁTÉK, TÁNC	38
6. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA.....	39
7. MINDENNAPOS MOZGÁS.....	40
8. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	41
III. FEJLŐDÉSI JELLEMZŐK.....	44
IV. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK – AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	46
Csoportszervezés elvei.....	46
Hetirend	46
Napirend	46
TERVEZÉS	47
Anyaggyűjtemény.....	47
Tevékenységek tervezése.....	47
A NEVELŐMUNKA TERVEZÉSI RENDSZERE	48
Szempontok a tervezéshez.....	48
Nevelési terv:	48
Tevékenységek tervezése:.....	48
Szervezési feladatok:.....	48
Személyiségfejlesztés	48
A gyermekek egyéni fejlesztésének tervezése	49
A NEVELÉSI ÉV TAGOLÁSA.....	49
V. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE	50

KÖZVETLEN PARTNEREK.....	50
<i>Család, Szülő, Gondviselő</i>	<i>50</i>
<i>Bölcsőde</i>	<i>51</i>
<i>Iskola</i>	<i>51</i>
<i>Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat - fenntartó</i>	<i>51</i>
KÖZVETETT PARTNEREK	51
<i>Pedagógiai Szakszolgálatok</i>	<i>51</i>
<i>Családsegítő és Gyermekjóléti Központ</i>	<i>52</i>
<i>Köznevelési, közművelődési és egyéb intézmények</i>	<i>53</i>
VI. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK.....	54
GYERMEKVÉDELEM	54
KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEK	55
SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEK	55
BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK	60
KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEK	60
HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEK	61
ÉRVÉNYESSÉGI ÉS LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
FÜGGELÉK: ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSJEGYZÉK.....	66

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

-  Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
-  2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
-  229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
-  20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
-  363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról és annak módosításai
-  2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
-  401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
-  18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről
-  1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
-  2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
-  1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
-  1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
-  A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének irányelve
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok
-  149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
-  48/2012. (XII.12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről

Pedagógiai programunk módosításánál az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe:

-  Alapító Okirat /módosított/ - Budapest Főváros XII. Kerületi Önkormányzat – MÁK Budapest 2024.
-  Nevelőtestületi határozatok
-  SZAKMAI, MÓDSZERTANI AJÁNLÁS A PEDAGÓGUSOK, VEZETŐK TELJESÍTMÉNYÉRTÉKELÉSÉHEZ ÓVODÁK SZÁMÁRA https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/ped_TER/Pedagogus_TER_Ovodak.pdf
-  Oktatási Hivatal ÚTMUTATÓ A PEDAGÓGUSOK MINŐSÍTÉSI RENDSZERÉHEZ
-  Oktatási Hivatal ORSZÁGOS TANFELÜGYELET KÉZIKÖNYV ÓVODÁK SZÁMÁRA
-  ÖNÉRTÉKELÉSI KÉZIKÖNYV ÓVODÁK SZÁMÁRA

1. Az óvoda jellemzői

A Mackós Óvoda:

6 csoportos, térítésmentesen biztosított köznevelési közfeladatot ellátó, szakmailag önálló és az előirányzatai felett rendelkezési jogosultság szempontjából teljes jogkörrel rendelkező intézmény. Gazdasági szervezettel nem rendelkezik.

Az óvodai nevelés nyelve: magyar

Az óvoda fenntartója: Budapest XII. kerület Hegyvidék Önkormányzat

Óvodaköteles: a gyermek a 2011. évi CXC. törvény 8. § (2) – ben foglaltak szerint.

Tanköteles: a gyermek a 2011. évi CXC. törvény 45. § (2) – ben foglaltak szerint.

Óvodánk a 2011. évi CXC. törvényben meghatározott időkeretben ellátja a napközbeni ellátással kapcsolatos feladatokat is.

Az Alapító Okirat szerint

- az óvodai nevelés keretében logopédiai, valamint a pszichés fejlődés zavarából eredő nevelési, tanulási folyamatot segítő fejlesztőpedagógia foglalkozások szerepelnek, a gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete, táplálékallergiás ellátása biztosított.
- az intézmény ellátja az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelését, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján érzékszervi, hallási fogyatékos gyermek, beszéd fogyatékos gyermek, egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek, autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.

Az óvoda élén az óvodaigazgató áll: aki egyszemélyi felelős vezető

jogkörei:

- önálló munkáltatói
- önálló gazdálkodási
- előirányzat felhasználói

A nevelőtestület: az intézmény szerve, a legfontosabb tanácskozó és döntéshozó fóruma

Az óvodai alkalmazottak munkakörei:

-  pedagógus munkakör (óvodaigazgató, óvodaigazgató-helyettes, óvodapedagógus, fejlesztőpedagógus)
-  pedagógiai munkát segítő (dajka, pedagógiai asszisztens, óvodatitkár)
-  kiegészítő munkakör (konyhai dolgozó, takarító, kertész-karbantartó)

2. Az óvoda társadalmi és gazdasági környezete

A Hegyvidék a főváros budai oldalának táji, természeti és épített környezeti szempontból kedvező adottságokkal rendelkező, dinamikusan fiataluló kerülete. A kerületre a hegyvidéki zóna túlsúlya a jellemző, amely a belső zónához szorosan kötődő budai hegyvidék sajátos kertvárosi lakónegyedeként foglalja magában. Magas a polgári lakosságnál az időskorúak aránya, de emellett a gyermekek száma gyorsan növekszik. A kerület kiváló természeti adottságai, az ipari és mezőgazdasági területek hiánya a „tudásgazdaság” erősödését hozta magával. A lakosok jelentős része magasan kvalifikált, a szellemi foglalkozásúak széles csoportjából kerül ki. A helyi közszolgáltatásokkal szemben a lakosság kritikus, elvárásai magasak.¹

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

¹ Budapest Főváros XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Településfejlesztési Koncepció 2015 - 2030
<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=25387>

és Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Gazdasági Program 2015-2019
<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=21327>

3. Az óvoda története

Óvodánk 1931-ben épült, s három csoportos állami óvodaként működött.

- 1970.** Óvodai Igazgatóság tagja volt, a Városmajor utcai, Csermely utcai és a Csaba utcai óvodával közösen.
- 1971.** Ebben az évben vezették be a nevelési programot, ekkor még kötelező volt a vázlatírás.
- 1976.** Óvodánk a szakközépiskolai óvónőképző gyakorló óvodája lett, mely megtiszteltetés volt, de kemény munka is.
- 1980.** Az óvoda teraszát beépítették – csoportszobát alakítottak ki - az egyre emelkedő gyermeklétszám miatt.
- 1981.** Az emeleti részen két csoport számára alakítottak ki elhelyezést (csoportszobákat önálló öltözőkkel, mosdókkal). Az óvoda egyre nyitottabbá vált, a szülők jobban betekintheztek az óvoda életébe. A „merev”, poroszos stílus kezdett háttérbe szorulni.
Óvodánk kivált az Óvodai Igazgatóságból, önálló intézmény lett, függetlenített vezetővel.
- 1985.** A közoktatási törvénynek megfelelően a gyermekek egyéni fejlesztése került előtérbe. Minisztériumi rendelet szabályozta az óvónők módszertani szabadságát. Eltörölték a felügyeleti rendszert.
- 1989.** Módosították az Óvodai Nevelési Programot. Óvodánkban végre kialakították a tornatermet.
- 1993.** Első Mihály napi vásárunk szervezésével óvodai hagyományt indítottunk útjára.
- 1994.** Óvodánkat sikerült megújítani /fenntartói felújítások, szülői támogatások, „társadalmi munka” / - átalakítottuk a folyosó – öltözőt, az óvoda udvarát, felújították a világítást, mosdókat.
- 1996.** Kiadták az Óvodai nevelés országos alapprogramját, megjelentették a Gyermeki Játékok Chartáját.
- 1998.** Elkészítettük saját helyi nevelési programunkat: EGÉSZSÉG – KÖRNYEZET – HAGYOMÁNY címmel. Az önálló program készítése az óvodánkban folyó innovációra épült.
Bevezették a dajkaképzést, így a dajkák már a pedagógiai munka segítőivé váltak.
- 2000.** Óvodánk kertje „tankerttel” bővült.
A szakmai fejlődés lehetőségei is kiszélesedtek, bevezették a pedagógus továbbképzés támogatását. Gyermekcsoportjaink ideális létszámmal működtek /20-25 fő/.
- 2001.** A közoktatási törvény ismételten változott, melynek értelmében módosítottuk nevelési programunkat, elkészítettük a programhoz szükséges eszköz -, és felszerelési jegyzéket.
- 2001/2002.** 70 éves lett az óvodánk. Évfordulójának megünneplése végigkísérte az egész tanévet.
Tagjai lettünk az Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózatának.
- 2002.** Sikeres pályázattal megkezdtük a Comenius közoktatási minőségfejlesztés I. modelljének kiépítését.
Támogató tagjai lettünk a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek.
- 2003.** Lezárult a Comenius I. modelljének kiépítése, a partnerközpontú működés megteremtése.
- 2004.** Minőségirányítási programunk elkészítése.
- 2006.** Ősre átalakították a földszintet – új csoportszobával bővült óvodánk + HACCP rendszerű modern konyhát alakítottak ki.
Fejlesztőpedagógus segíti az egyéni fejlesztést.
- 2007.** Módosítottuk Nevelési Programunkat.
- 2008.** Vezetői és óvodatitkári iroda valósult meg a volt gondnoki lakás helyén
- 2009.** Akadálymentes, tágas bejáratot, nevelői szobát, mozgásszerű WC-t, valamint az alagsorban 76 m²-es tornatermet alakítottak ki.
- 2010.** Az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás erősítésére elindítottuk a „Zöld családi sportnap” nevű rendezvényünket.
Erdei óvodát szerveztünk -” Zöld hét” néven - iskolába készülő óvodásainknak.
Módosítottuk Nevelési Programunkat.
- 2011.** Megünnepeztük óvodánk 80. évfordulóját. Kiadványt készítettünk óvodánk történetéről a kezdetektől napjainkig.
- 2012.** Módosítottuk Minőségirányítási Programunkat.
- 2013.** Módosítottuk pedagógiai programunkat.
- 2015.** Módosítottuk Minőségirányítási Programunkat.
Elkészítettük Önértékelési Szabályzatunkat.

- 2016.** Módosítottuk pedagógiai programunkat, Szervezeti és Működési Szabályzatunkat, Házi rendünket, Minőségirányítási Programunkat.
- 2017.** Megünnepeztük óvodánk 85. évfordulóját.
- 2019.** Módosítottuk pedagógiai programunkat
- 2022.** Módosítottuk pedagógiai programunkat, Szervezeti és Működési Szabályzatunkat, Házi rendünket
- 2023.** Módosítottuk pedagógiai programunkat, Szervezeti és Működési Szabályzatunkat és megünnepeztük óvodánk 90. éves évfordulóját
- 2024.** Módosítottuk pedagógiai programunkat
- 2025.** Módosítottuk pedagógiai programunkat, Szervezeti és Működési Szabályzatunkat

Amire büszkék vagyunk:

2002. Oktatási Minisztérium **Elismerő Oklevél**ben részesítette nevelőtestületünket.
2004. Minőségfejlesztő munkánk eredményessége alapján **Iasha Shiba oklevelet** kaptunk.
2006. **Zöld Óvoda** cím elnyerése
2008. Minőségfejlesztési munkánk bemutatásával az óvodapedagógusok jutalmazására kiírt **Teljesítménymotivációs pályázaton** „Jó minősítéssel” nyertünk.
2009. A „**Teljesítménymotivációs**” pályázaton „**Kiváló minősítést**” kaptunk.
Ismét elnyertük a Zöld Óvoda címet
2012. **Harmadszor** is elnyertük a **Zöld Óvoda** címet.
2015. **Madárbarát Óvoda** lettünk
Elnyertük az **Örökös Zöld Óvoda** címet.

Akikre büszkék vagyunk:

- | | |
|-------------------------------------|-------------------------------|
| 2000. Eötvös József - gyűri | - G Gné óvodavezető helyettes |
| 2000. Brunszvik Teréz díj | - P M óvodavezető |
| 2003. Hegyvidék Gyermekéért díj | - B Iné óvodai dajka |
| 2009. Életműdíj | - F M óvodavezető helyettes |
| 2014. Eötvös József - gyűri | - P M óvodavezető |
| 2015. Hegyvidék Ifjúságáért | - B M óvodavezető helyettes |
| 2015. Budapestért díj | - P M óvodavezető |
| 2016. Németh László díj | - P M óvodavezető |
| 2016. Hegyvidék Gyermekéért díj | - A Iné óvodai dajka |
| 2017. Hegyvidék Ifjúságáért díj | - B Zs fejlesztőpedagógus |
| 2017. Életműdíj | - P M óvodavezető |
| 2017. Bárczy István díj | - P M óvodavezető |
| 2020. Hegyvidék Ifjú Pedagógusa díj | - C D óvodavezető helyettes |
| 2021. Hegyvidék Ifjúságáért díj | - P I óvodapedagógus |
| 2022. Hegyvidék Gyermekéért díj | - K Ené - B E óvodai dajka |
| 2023. Hegyvidék Gyermekéért díj | - R M óvodai dajka |
| 2024. Eötvös József - gyűri | - B M óvodaigazgató |
| 2025. Bárczy István díj | - B M óvodaigazgató |

4. Az óvoda feltételrendszere

4.1. Tárgyi feltételek

A több mint 80 éves épületben két szinten működik az óvoda. A földszinti 4 terem egy hosszú folyosó köti össze, mely egyben a gyermeköltöző funkcióját is ellátja. Két mosdó tartozik hozzá és egy korszerű tálalókonyha.

A tornatermet a földszinti folyosóról lépcsőn lehet megközelíteni. Az alagsori részben a sószoza, a fejlesztő tornaszoba és a tornaterem kapott helyet.

A bejárat mellett található a vezetői iroda, a dajka öltöző, a mosókonyha, a kertész-karbantartó aprócska szobája. A vezetői irodával szemben van egy fürdőszobával ellátott tágas nevelői szoba. Ez egyben az óvodapedagógusok öltözőjének funkcióját is betölti, mely komfortosabbá teszi az óvodapedagógusok munkakörülményeit, s alkalmas helyszín az elméleti felkészülésekre, az értekezletek, fogadóórák megfelelő körülmények közti megtartására.

Az emeleti szinten két csoportszoba található, mindkettőhöz külön gyermeköltöző és mosdó tartozik. Az emeleti részt az itt kialakított tálaló konyha szolgálja ki. Mellette található a könyvtár - egyben fejlesztő szoba, az elkülönítő- mely a logopédia foglalkozásnak ad helyet - és egy kisebb raktár.

Az emeleti szinthez tartozik egy több mint 100 m²-es terasz, mely műfü borításával, napvédő ernyőjével jól szolgálja a gyermekek levegőztetését.

Udvarunk két szinten helyezkedik el. Az épület mögötti felső füves részen, jobb oldalon alakítottuk ki a veteményes kiskertet, valamint ide telepítettük a rugós játékokat és a mérleghintát. A kerti padok és asztalok a nyugalmas játékoknak, beszélgetéseknek adnak helyet. A baloldali műfűvel borított részen a kisméretű homokozó a nyújt lehetőséget a kisebbeknek az elkülönülésre. Az épület mellett húzódó kert felső szintjén a madárles, a kis halastó, a komposztáló ad teret közvetlen környezetünk élővilágának megfigyelésére, nyújt lehetőséget a „bogarászásra”.

Az alsó, több mint 1000 m² kiterjedésű játszó - és sportudvarokat rézsú és lépcsők kötik össze a füves területtel és az árnyékolt homokozóval.

A lenti udvarrész 5 nagy részre osztható:

1. - gumitégla borítású rész (mászóka, őrtorony, csúszda)
2. - kavicsos rész - főként szabad mozgásra lehetőségét biztosítja (körben a szélén lévő terület a vizuális tevékenységeknek, a babaház a szerepjátékoknak ad helyet)
3. - nagy homokozó
4. - gumitégla borítású udvar (kerékpározás, rollerezés)
5. - sportudvar – gumitégla borítású (foci, kidobós és egyéb sporttevékenységek helye)

Az óvoda berendezési, felszerelési tárgyai színben, méretben, anyagában a gyermekek korosztályi sajátosságainak megfelelőek. A berendezési tárgyaknál a harmóniát árasztó színek, formák, természetes anyagok dominálnak. Az esztétikus elrendezés és célszerű eszközkészlet jól szolgálja az óvoda funkcióit - egészségvédő, egészségfejlesztő, egészségnevelő; személyiségfejlesztő, szocializációs és nevelő tevékenységét; az óvodás gyermek mozgás- és játékgigényének kielégítését.

A gyermekek tárgyi környezetének alakításánál figyelembe vesszük a fenntartható fejlődés szempontjait.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vehetnek részt.

Az Alapító Okiratban foglalt sajátos nevelési igényű gyermekek integrált neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges eszközök bővítése folyamatos - az aktuális igények figyelembevételével történik.

A mozgásos játékok, a mozgásfejlesztés megvalósításához tornatermünk felszerelése és a csoportokban, udvaron is használható sporteszközök járulnak hozzá (bordásfal, Greifswald-tornaszer, tornapadok, számolyok, ugrószekevény, WESCO, Mozgáskotta készlet, labdák, karikák, kézi szerek stb.).

A környezeti nevelés hatékonyságát segítik elő védett természeti értékeket bemutató plakátjaink, mikroszkópok, nagyítók, bogárnézők, vízvizsgáló vödrök, érzékelés-, észlelés- és gondolkodásfejlesztő játékok, gyermekek által is használt határozó könyvek.

A hagyományörző műhelyek működéséhez szükséges anyagokkal (rafia, agyag, fonal, gyékény, csuhé stb.), és a munkákhoz szükséges eszközökkel (agyagozókorong, szövőkeret, festőállvány, népi hangszerek stb.) rendelkezünk és szükség szerint bővítjük, cseréljük azokat.

Könyvtárunk jól felszerelt, úgy gyermekkönyvekkel, mint a pedagógiai munkát segítő szakkönyvekkel.

Óvodai munkát segítő technikai eszközök: televízió, számítógép – notebook - nyomtató - fénymásoló - scanner (adminisztrációs munka eszközeként), CD lejátszók.

4.2. Személyi feltételek

Az óvoda 6 csoportjához 14 óvodapedagógusi álláshely - ebből 1 óvodaigazgató, 1 fejlesztőpedagógus és 12 óvodapedagógus; valamint 6 dajka, 2 pedagógiai asszisztens, 1 óvodatitkár, 1 konyhai segítő, 1 kertész-karbantartó állás tartozik (ez utóbbi kettő a fenntartó által finanszírozott).

A 14 óvodapedagógusi álláshely a hatályos jogszabályok által előírt végzettséggel tölthető be.

Az óvodapedagógusi felsőfokú végzettség megszerzése után az óvodapedagógusok a pedagógiai programunk megvalósítását elősegítő kerületi, fővárosi és országos akkreditált továbbképzésen vagy tanfolyamon vehetnek részt.

Az évek során a "Környezet-Egészség-Hagyomány" programot megvalósítva formálódott az óvoda egyéni, sajátos arculata, s erre épül ez a program is, mely alapvető szellemiségét a többszöri módosítás során is megtartotta.

Így került sor az egészséges életmódra nevelés, a környezeti nevelés és a hagyományörzés területének kiemelésére és egybe-fonódására.

Az óvodapedagógusi párok hosszabb távú együttes munkája biztosítja a gyermekcsoportok számára a nevelés zökkenőmentességét, folyamatosságát, lehetőséget az integrálásra. A párok heti váltásban dolgoznak, megbontására csak komoly szakmai indok esetén kerül sor.

Az óvodában a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

„...A pedagógust munkakörével összefüggésben megilleti az a jog, hogy a pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés-oktatás módszereit megválassza...” (Nemzeti köznevelési törvény a 63. § (1) b)

Az óvodapedagógusok munkáját segítik a csoportos dajkák - minden csoportban 1 fő és a pedagógiai asszisztensek - 6 csoportra 2 fő. A dajkák feladata elsősorban a gondozási és takarítási teendők ellátása – emellett a pedagógiai asszisztensekkel együtt hozzájárulnak a befogadó, inkluzív nevelés hatékony megvalósulásához.

„Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja”.²

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését a Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján utazó gyógypedagógusok végzik a fenntartó finanszírozásában, a napközbeni foglalkoztatást és a személyre szabott bánásmód alkalmazását pedig fejlesztőpedagógusunk koordinálja.

Fejlesztőpedagógusunk elsődleges feladata a gyermekek átsegítése a részképesség-fejlődésbeli elakadásokon és az óvodapedagógusok támogatása az egyéni fejlesztés tervezésében.

Óvodatitkárunk elsősorban adminisztrációs feladatkörben tevékenykedik.

A konyhai dolgozó a táplálási kapcsolatos teendők végzésével az étkezések zökkenőmentes lebonyolítását segíti elő.

A kertész - karbantartó gondoskodik az udvar rendjéről, tisztaságáról, valamint az óvoda tárgyainak, berendezéseinek balesetmentességéről és esztétikumáról.

Az óvodapedagógusi tevékenység és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul a nevelés eredményességéhez.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

² 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról 9. § (5)

I. NEVELÉSÜNK ALAPJAI

1. Jövőkép

Olyan intézménnyé szeretnénk válni:

-  mely ismert és elismert azáltal, hogy magas színvonalat biztosít a nevelés és a hitelesség terén,
-  ahol szakmai meggyőződésünk alapján az óvodát megőrizhetjük a felhőtlen gyermekkor színterének,
-  ahol óvodánk a változásokat figyelembe véve is megtartja önálló arculatát, és mindez tükröződik a nevelési céljainkban, közvetített értékeinkben,
-  ahol a pedagógiai céljaink megvalósításához folyamatosan hatékony, magas színvonalú munkát végzünk, megfelelően a fenntartói és intézményhasználói igényeknek és a társadalmi, törvényi elvárásoknak.

2. Nevelési koncepció

“Hagyjátok megérni a gyermekkort a gyermekekben” (Rousseau)

- Az óvoda funkciói:
- egészségvédő, egészségfejlesztő, egészségnevelő
 - személyiségfejlesztő, szocializációs és nevelőtevékenység
 - az óvodás gyermek testi - lelki szükségleteinek kielégítése

Nevelési alapelveink kiindulópontja az, hogy: óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére irányul, az emberi jogok, és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával folyik, oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Alapító Okiratunkba foglaltaknak megfelelően az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelésének feladatait látjuk el, s törekszünk a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján: érzékszervi, hallási fogyatékos gyermek; beszéd fogyatékos gyermek; egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek; autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.

Nevelési alapelveink:

-  a gyermeki személyiség különleges védelme
-  a szeretetteljes gondoskodás elve - a gyermeki személyiség elfogadása, tisztelete, szeretete, megbecsülése
-  a gyermek személyiségfejlődését - a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakozását - lehetővé tévő és támogató nevelés (az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez való megfeleltetése)
-  a szabad játék elsődlegességének tiszteletben tartása
-  a családi nevelés elsődlegessége - az óvodai nevelés kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepének szem előtt tartása
-  a korosztályi és egyéni sajátosságok figyelembevétele
-  a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele
-  együttnevelés: befogadó – inkluzív pedagógia
-  az egyenlő hozzáférés, az egyenlő bánásmód és a hátránycsökkentés biztosítása

3. Óvodai értékeink

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló intézménye, a családi nevelés kiegészítője. Hosszú távú működésének záloga az a közösen kialakított nevelőtestületi szemlélet, hogy a nevelési célokat, feladatokat a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt kialakítva, közvetlen partnereink véleményét figyelembe véve valósítjuk meg.

Óvodai nevelésünk keretét adja az: **EGÉSZSÉG KÖRNYEZET HAGYOMÁNY**
nevelési terület hármas egysége.

Az egészséges életmód korszerű értelmezése ad alapot a gyermekek testi, lelki és értelmi képességeinek egyéni és életkor specifikus alakításához. A gyermeki szükségletek kielégítésével, a helyes életritmus megszervezésével és az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Fontosnak tartjuk olyan környezeti nevelési alapok letételét, melyeknek eredményeként a gyermekekben megkezdődik a környezettudatos szemlélet alakulása, azaz szeretik, védik és tisztelik a természetet, szokásaikkal a környezetvédő magatartást gyakorolják.

A magyar nyelv, a magyar népi kultúra és a hagyományok áthatják és színesítik nevelőmunkánkat.

Arra törekszünk, hogy a pedagógiai programunk hatékony működtetése szeretetteljes, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben, a gyermeki adottságok és a képességek különböző fejlettségének és fejlődési ütemének figyelembevételével történjen. Ezt tevékenységekbe ágyazott tevékenységközpontú, differenciált neveléssel valósítjuk meg.

Gondot fordítunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztésére, fejlődésének segítésére. A hátrányok csökkentését, a tehetségígéretet mutató gyermekek specialitásának erősítését a differenciált fejlesztés eszközeivel valósítjuk meg.

Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy nevelőtestületünk tagjai jól felkészült, a gyermekek érdekeit előtérbe helyező óvodapedagógusok legyenek, akiknek szakértelme, lelkesedése, értékközvetítő szerepe és tevékenysége, a vállalt feladatok határidőre történő megvalósítása garancia legyen óvodai nevelési céljaink elérésére.

4. Nevelésről vallott felfogásunk; gyermekkép

**“Amit csak hall a gyermek, könnyen elfelejti
Amit lát is, már inkább megjegyzi
De amiben ő maga is tevékenyen részt vesz, az bizonyosan bevésődik emlékezetébe.”
(Kodály Zoltán)**

1. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Valljuk, hogy a játék - ezen belül is a szabad játék az óvodáskorú gyermek elemi pszichikus szüksége, alapvető, legfontosabb tevékenysége és személyiségformálója, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

Olyan pedagógiai környezetet kívánunk kialakítani, ahol a befogadó attitűd a természetes, az óvodapedagógusok, a nevelőmunkát segítő munkatársak, a gyermekek, a szülők számára egyaránt.

Alapfeladatunknak tartjuk, hogy a családból hozott jó orientációs mintát tovább erősítsük az értékes élet alapozása érdekében. Munkánkkal, viselkedésünkkel mi is olyan példát preferálunk, mely egészség-, erkölcs- és kultúrateremtő.

Az integráció, inklúzió feltételeinek biztosításával, a hátránycsökkentés céljából esélyt teremtünk Alapító Okiratunkban foglalt sajátos nevelési igényű gyermekek számára, hogy óvodai környezetünkben biztonságosan élhessenek,

mozoghassanak, és számos lehetőség álljon rendelkezésükre fejlődésükhöz – fejlesztésükhöz.

2. Terveinkben meghatározónak tekintjük a hármass egységet (egészség, környezet, hagyomány), mely keretét adja nevelőmunkánknak.

Az egészséges életmód korszerű értelmezésével a gyermekek testi - lelki - és értelmi képességei fejlődésének elősegítését tartjuk fontosnak. A helyes életritmus megszervezésével az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységek lehetőségeivel, óvodai szokás-, és normarendszerünkkel támogatjuk a megfelelő életvitel alakulását.

*„Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.”*³ Nevelésünkkel ezt kívánjuk megvalósítani az óvodánkba járó gyermekeknél.

Fontosnak tartjuk a gyermeki - környezetre figyelő - környezettudatos magatartás alapozását.

Olyan tanulási környezetet teremtünk, amelyben felfedezhetnek, közvetlen tapasztalatokat gyűjthetnek, felfedezhetik a problémahelyzeteket és törekedhetnek megoldásukra. A tapasztalatszerzés alapjának a cselekvést tekintjük, amelyen keresztül a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készítjük fel.

Kötelességünknek érezzük a magyar nyelv, a magyar népi kultúra, a hagyományok átadását. Keressük mindazon megismerési lehetőségeket, amelyek természetesen illeszkednek a kisgyermek életéhez.

A gyermeki személyiség harmonikus fejlesztését segíti a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztára és a helyi hagyományokkal való ismerkedés.

3. Szervezett tevékenységeinkkel olyan szocializációs színteret kívánunk teremteni, ahol építve a családban szerzett tapasztalatokra megszerezhetik a korosztály műveltségi anyagát, elsajátíthatják a felnőttektől, társaiktól az együttműködési, tanulási technikákat, a viselkedési normákat, a közösségi élet szokásait és kielégíthetik tudásvágyukat.

Valljuk, hogy minden gyermek csak önmagához képest fejleszthető; életkori szakaszonként és egyénenként is eltérő testi-lelki szükségletekkel rendelkezik. Ezért meghatározónak tekintjük az individualizált módszerek alkalmazását a pedagógiai hatékonyság szempontjából.

Fejlesztőmunkánk szemlélete az Európai Unió törekvésekkel harmonizál: az alapkészségek, kompetenciák, a tanulási képességeket meghatározó funkciók felismerése és fejlesztése, az egész életen át tartó tanulás képességének megalapozását szolgálják. Előnyben részesítjük a projektorientált tanulási módszert, melynek alkalmazásával támogatjuk az önálló tanulás megalapozását.

Törekszünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek, illetve beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek esetében - speciális szakemberek segítségével összeállított (re)habilitációs terv, fejlesztési terv szerinti nevelő-oktató munka az óvodánk nevelési programjába illeszkedve érvényesüljön.

A gyermeki személyiség szabad kibontakozásához elengedhetetlen a felnőttek biztonságot nyújtó, szeretetteljes, tapintatos jelenléte. Alapvető követelmény a gyermek emberi méltóságának tisztelete, védelme, szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A gyermeket, mint fejlődő személyiséget különleges védelem és szeretetteljes gondoskodás illeti meg, melynek biztosítása minden óvodánkban dolgozó felnőtt alapvető feladata.

³ Magyarország Alaptörvénye (2011.04.25.) XVI. cikk (1)

5. Az óvodapedagógussal és tevékenységével szembeni elvárások óvodánkban

-  a napi foglalkozások eszközeinek időben történő előkészítése (előző nap, illetve a hétfői napot pénteken),
-  viselkedése kulturált, egészséges életmódja pozitív minta, illemtudó,
-  korrekt és korszerű szakmai felkészültség és gyakorlat, valamint hatékony, magabiztos és sikeres működés (aszszertivitás),
-  szociális érzékenység, beleérző képesség (empátia) és konfliktus-megoldó készség,
-  önzetlen, altruista (előnyöket, hasznot nem váró) és segítséget felajánló viselkedés,
-  nyílt emberi kapcsolatokra való készség, kommunikációs képesség,
-  viselkedésére jellemző a belső meggyőződésből származó humanitás és gyermekszeretet,
-  motivált a pedagógiai program nevelési irányultságának megfelelő szakmai képzések elvégzésére,
-  felhasználja az intézményi mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában,
-  a rendelkezésére álló (tan) eszközöket – a digitális anyagokat és eszközöket, az eszköz- és felszerelési jegyzékében szereplő eszközöket – ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja,
-  pedagógiai munkája során épít a gyermekek más forrásokból megszerzett tudására is,
-  alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét segítik,
-  kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási lehetőségeket, épít a tanulási tevékenységeken belül megvalósítható koncentrációra, a partnerekkel való együttműködésre,
-  pedagógiai munkáját éves szinten, tematikus egységekre és foglalkozásokra bontva is megtervezi - a jogszabályi előírásoknak megfelelően,
-  tudatosan tervezi a foglalkozás céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, taneszközöket,
-  tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására,
-  alkalmazza a differenciálás elvét,
-  épít a gyermekek szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket,
-  reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását,
-  tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit,
-  munkájában figyelembe veszi a gyermekek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait,
-  céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket,
-  visszajelzései, értékelései a gyermekek felé világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek,
-  pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a gyermekek önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését,
-  munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál,
-  a kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket (pl. Internet, különböző infokommunikációs alkalmazások ismerete, használata),
-  saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti,
-  a pedagógiai programban megfogalmazott feladatait a magas elvárásoknak megfelelően közvetíti a gyermekek, a pedagógustársak, illetve a szülők felé,
-  képes magát mind szóban, mind írásban a szakszerűen kifejezni (nyelvhasználat, szakmai - pedagógiai-kommunikációs felkészültség),
-  ismeri az óvodai nevelés világának humán tényezőit meghatározó gyermekek, pedagógusok, szülők értékrendjét, hagyományos és korszerű taneszközöket, szaktudományos kutatások eredményeit stb.,
-  évente legalább egyszer részt vesz hospitáláson kollégájánál

Az óvodai nevelés cél-, feladatrendszere

„A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.”

Pedagógiai programunkban a jogszabályi és tartalmi elvárásokkal összhangban fogalmaztuk meg intézményünk sajátos nevelési - oktatási feladatait, céljait.

Óvodai nevelésünk kiemelt célja

Célunk, hogy testileg, lelkileg egészséges, a környezettel harmóniában élő, elődeink hagyományait tisztelő gyermekeket neveljünk - a korosztályi és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Kiemelt nevelési területeink céljai

Egészséges életmódra nevelés

Célunk, hogy elősegítsük a gyermekek harmonikus testi – lelki, értelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, mely hozzájárul az egészséges életmód alapozásához.

Környezeti nevelés

Célunk, hogy segítsük a gyermeki környezettudatos magatartás alapjainak lerakását, - a családból hozott szokások megerősítésével, környezet-harmonikus szokások alakításával, a gyermekeket körülvevő természet és az emberi környezet érzelmi és tapasztalati úton történő megismerési folyamatának támogatásával.

Hagyományőrzés

Célunk a hagyományokat tisztelő, a népi kismesterségek iránt érdeklődő, a hagyomány közösségi összetartó erejét átélő gyermekek nevelése.

Óvodai nevelésünk kiemelt feladata

Az óvodáskorú gyermekek harmonikus fejlődésének segítése személyiségük kibontakozásának támogatásával. Az iskolai életre való alkalmasság közvetett elősegítése.

Kiemelt nevelési területeink feladatai

Egészséges életmódra nevelés

-  Biztonságot adó, szeretetteljes, érdelemgazdag, nyugodt, családias, elfogadó és az eredményeket értékelő óvodai légkör megteremtése, fenntartása.
-  A gyermekek megismerése, a belső biológiai, élettani és pszichés folyamatok feltételrendszerének megteremtése az egyéni szükségletekhez, illetve a fogyatékoság mértékéhez igazodva.
-  Játék-, és biztonságos élettér megteremtése (a fogyatékoság figyelembevételével).
-  Mozgáskoordináció, állóképesség fejlesztése, edzettség fokozása.
-  Óvodai egészségügyi szokás-, és normarendszer megalapozása – melyek az életvezetési készségek fejlesztését szolgálják.
-  Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához;
-  A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének nyomon követése, szükség esetén egyéni fejlesztéssel hátrányok csökkentése, tehetség gondozása, képességeik kibontakoztatása, (a szakvéleményben megállapított területek fejlesztéséhez speciális végzettségű szakemberek segítségének igénybevétele. SNI: gyógypedagógus, szurdopedagógus, logopédus; BTMN: fejlesztőpedagógus, óvodapszichológus).

Környezeti nevelés

-  Olyan szokások és normarendszerek, viselkedési formák alakítása (értékorientált közösségi nevelés), amelyek meghatározóak a természetes és az ember által létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat kialakításában.
-  A természet iránti érdeklődés felkeltése, érzelmek alakítása.
-  A családból hozott élményekre és az óvodai közös tevékenykedésre épített nevelés.

Hagyományőrzés

-  A hagyományőrzés lehetőségeinek kihasználásával a szerepek (férfi-nő), a valahova tartozás (nem, nép, nemzet, csoport stb.) érzésének erősítése.
-  Jeles-, és hétköznapi rítusok, hagyományok átélésének biztosítása - közösségi és kézműves tevékenységek megszervezésével.

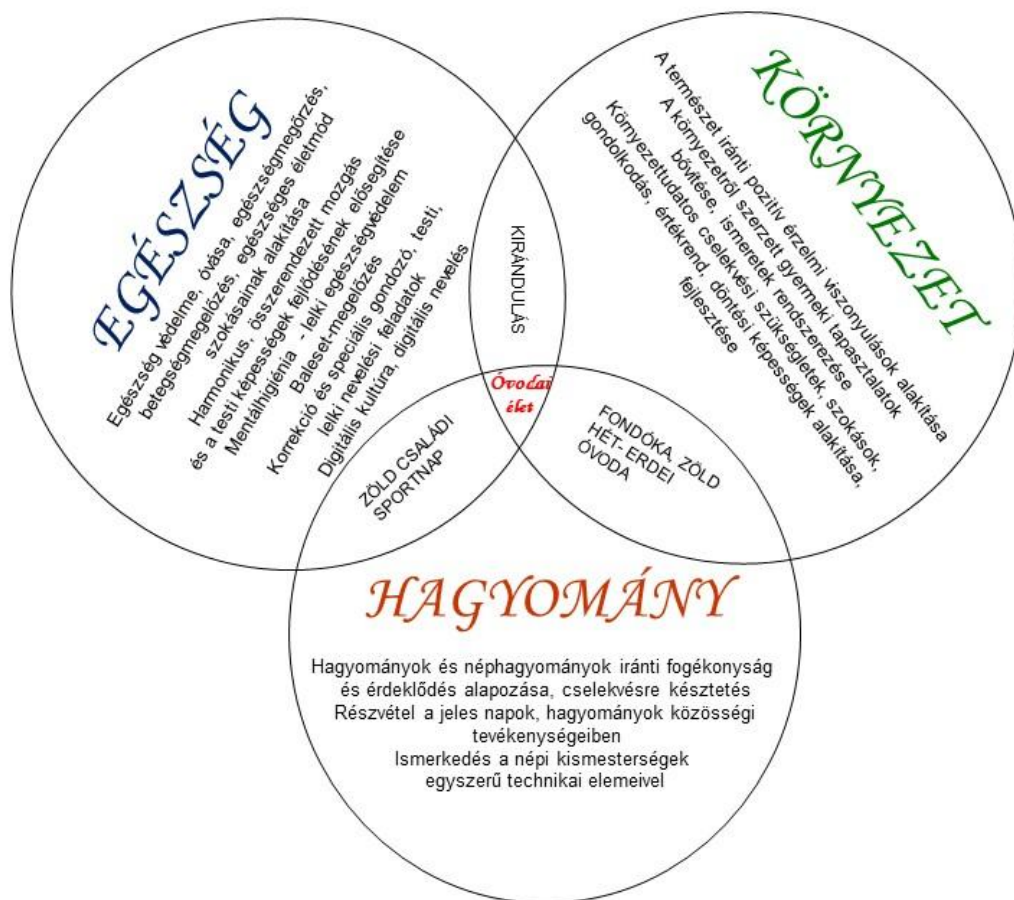


Nevelő munkánkban a népi játék, mozgás, kézművesség közösségi cselekvések személyiséggazdagító, feloldó, kompenzáló, fejlesztő hatásának érvényre juttatása.

6. Az óvoda programjának hármas egysége

Nevelési elképzelésünk és a gyakorlati nevelő munkánk az elmúlt évek során folyamatosan fejlődött. Ezen túlmenően a nevelőtestület tagjainak érdeklődési köre, témajártassága, s az erre épülő gyakorlati munka sikere határozta meg azt a hármas egységet, mely egybefogja, és keretét adja nevelőmunkánknak:

EGÉSZSÉG - KÖRNYEZET – HAGYOMÁNY



E három terület összekapcsolódik, és egymásba fonódik.

Az egészséges, harmonikus testi-lelki, szociális fejlődést - a természet szeretetén és védelmén keresztül - hagyományrendszerünk működtetésével támogatjuk. Az évszakok - jeles napok - az évkör változásaival szoros összefüggésben vannak a természet jelenségei, s ezek meghatározzák és befolyásolják a tevékenység- lehetőségeket, a játék-, és mozgásfajtákat.

Az egészséges és környezettudatos életmódra nevelés szokásainak gyakoroltatására az óvodán kívüli tevékenységek során is nagy hangsúlyt fektetünk.

7.1 EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS - EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Az egészséges életmódra nevelés elvei

-  egészséges testi, szellemi, lelki fejlődés támogatásának elve
-  helyes életmód alakításának elve
-  biztonságos élettér alakításának elve
-  rendszeresség elve

Az egészséges életmódra nevelés célja

-  Az egészség gondozásához szükséges készségek alapozása, melyek elősegítik a gyermek növekedését, fejlődését, hozzájárulnak testi-lelki egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez.
-  Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.

Az egészséges életmódra nevelés feladata

Prevenció feladatai	Gondozási feladatok	Korrekción feladatai
A gyermek egészségének védelme, óvása, megőrzése, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása.	Egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás: tisztálkodás, fogmosás; étkezés; öltözködés; pihenés). Gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése.	Speciális testi – lelki nevelési feladatok ellátása Szükség esetén megfelelő szakember + szülő + óvodapedagógus + fejlesztőpedagógus együttműködése
Egészséges és biztonságos környezet megteremtése. Baleset-megelőzés.	Lelki egészségük (védelme) megóvása - Mentálhigiénia	
Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.	Gyermekei testi képességek fejlődésének elősegítése, testedzés, mozgásigény kielégítése. Harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.	
Testi – lelki – szociális érettség elérése = iskolai élet megkezdésének feltétele		

Dr. Székely Lajos professzor nyomán

Az egészséges életmódra nevelés megvalósulása

Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához

7.1.1 A prevenció feladatai

A gyermek egészségének védelme, óvása, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása

E nevelési területen a felnőttek tényleges feladatai, melyekkel modellt adnak a szokások alakításához:

-  Az óvoda tisztántartása (csoportszobák, tornaterem, udvar és más helyiségek), a tisztaság megóvása, a környezet szépítése.
 -  Megfelelő szellőztetés, hőfokszabályozás a fűtés használatában (termosztátos rendszer), víztisztító használata (az ivóvíz higiéniája) és a játékok, eszközök tisztasága, rendben tartása, rendszeres fertőtlenítése.
 -  Megfelelő időtartamú levegőztetés, só szoba rendszeres használata, napfürdőzés biztosítása az időjárási viszonyok függvényében - az egészség védelme, edzése és az egészségmegőrzés érdekében.
 -  A megelőzés konkrét feladatai az étkezés előkészítésében: ételek szakszerű tárolása, újraforralása, gyümölcsök mosása, HACCP rendszer működtetése stb.
 -  A fertőző betegségek megelőzése és továbbterjedésének megakadályozása érdekében fertőtlenítés alkalmazása, a beteg gyermek elkülönítése.
 -  Kiegyensúlyozott légkör megteremtése és fenntartása, az életkornak megfelelő napirend és szokásrend kialakítása.
 -  Az egészséges táplálkozás szokásainak - rendszeres ivóvízfogyasztás, étkezés; a szükségletek felismerésének tudatosítása (szomjúság, éhség) gyümölcsök, zöldségek, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése; alapos rágás gyakoroltatása, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlensír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése.
- A gyermekek szokásai, – melyek a prevenciót is célozzák – azonosak a gondozási feladatoknál megfogalmazottakkal.
- Az egészséges életmód szokásainak alakítása: testápolás-tisztálkodás, fogmosás; étkezés, öltözködés

7.1.2 Gondozási feladatok - a gyermekek gondozása, testi szükségleteik kielégítése

Egészséges életmód szokásainak alakítása (testápolás: tisztálkodás, fogmosás; étkezés, öltözködés, pihenés)

Testápolás, tisztálkodás

A testápolással kapcsolatos szokásokkal a személyi higiénia alakulását támogatjuk a gyermekeknél, mely magába foglalja a bőr ápolását, tisztántartását, a fog és érzékszervek ápolását, a haj rendezettségét.

-  Figyelmet fordítunk a bőr (kéz, arc, láb stb.) tisztán tartására; a száj higiéniájára - fogmosás; a haj rendezettségére, az érzékszervek ápolására (minden esetben, amikor szükséges) és az ápoltság iránti igény alakítására.
-  A WC kulturált használatára tanítjuk a gyermekeket.
-  Papír zsebkendő szükség szerinti használatára serkentünk.
-  A higiénia magas szintű megvalósítása érdekében folyékony szappan és papírtörölköző használatára szoktatjuk a gyermekeket.
-  Ügyelünk a nagyothalló gyermekeknél a készülékük helyes kezelésére, tisztántartására.

Öltözködés, ruházat rendezése:

Az egészség megőrzéséhez fontos, hogy a gyermekek szervezete képes legyen alkalmazkodni az időjárás változásaihoz. Az öltözködéssel fejlesztjük a gyermekek önállóságát, ruházat rendezettségére iránti igényét is.

A családokkal összefogva biztosítjuk a gyermekek számára az időjárásnak megfelelő öltözködést (gumicsizma, esőköpeny, vízhatlan téli ruházat és csizma, nyáron kendő-sapka). Fontosnak tartjuk, hogy a különböző hő-, és egyéb hatásoktól védve legyenek, de mozgásukban ne korlátozza őket ruházatuk.

-  Önállóságra, önellenőrzésre szoktatjuk a gyermekeket az öltözködéssel kapcsolatos feladatoknál.
-  A környezet rendezettségének megtartása érdekében serkentünk a ruhák hajtogatására, a cipők és ruházat esztétikus eltevésére.

-  Alakítjuk a saját ruházat rendezettségére iránti igényt.

Kulturált étkezés:

A megfelelő tápanyagok biztosítják a különböző tevékenységek során felhasznált energiát, ill. biztosítják a fejlődéssel együtt járó testépítést is. A főzőkonyhával való folyamatos kapcsolattartással törekszünk a gyermekek számára biztosítani a fejlődésükhöz szükséges egészséges táplálékbevitelt. Az étkeztető konyha által naponta biztosított friss zöldség és gyümölcs lehetővé teszi a gyermekek számára a napi vitaminbevitelt. Szakorvosi igazolással rendelkező táplálékallergiás gyermekek részére speciális étkezést biztosítunk az étkeztető konyhán keresztül.

Az étkezéseket minden esetben az egyéb tevékenységektől elkülönülve, nyugodt, esztétikus környezetben szervezzük. A kulturált étkezés szokásainak alakításában kiemelten kezeljük a dajka pozitív, támogató kapcsolatának szerepét, a szokások betartatásánál a gyermek egyéni sajátosságainak, fejlettségének figyelembevételét.

-  A gyermekek számára az egész nap folyamán a csoportszobában és az udvaron folyamatosan biztosítjuk a vízivás lehetőségét – különös figyelemmel a nyári, meleg napokra.
-  Evőeszközök használatánál gyakoroltatjuk a helyes technikákat (kanál, kés, villa).
-  Folyamatos segítségadással, ellenőrzéssel, értékeléssel alakítjuk az esztétikus terítés és a kulturált étkezés kivitelezését (evőeszköz-, és szalvéta használata, beszéd étkezés közben stb.)

Pihenés

-  A mozgás – pihenés váltakozását, megfelelő arányok megtalálását a gyermekek életkorához, egyéni fejlettségéhez, teherbíró-, és tűrőképességéhez igazítjuk.

A felnőttek feladatai között szerepel a gyermekek gondozása, segítségadás a testi szükségleteik és a mozgásigény kielégítésében, olyan szokások alakítása, melyek a gyermeki kompetenciák erősítését szolgálják ezen a területen is (önállóság, választási-, döntési képesség, véleményezés stb.)

Az óvodapedagógus feladatai a gondozás terén

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést segítő munkatársakkal.

Testápolás

-  A testápolási szokások kialakításánál vegye figyelembe a gyermeknek az otthonról hozott szokásrendjét. Törekedjék a családi és óvodai gondozási szokások összehangolására.
-  Tanítsa meg a testápolással kapcsolatos alapvető teendőket (kézmosás, kéztörölés, orrfújás stb.)
-  Ösztönözze a gyermekeket egészségük védelmére, testük, ruházatuk gondozására, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásra, segítse elő, hogy ez a gyermekek igényévé váljék.
-  Időnként ellenőrizze a gyermekek ápoltságát, a szülőket győzze meg a higiéniai feltételek fontosságáról.
-  Az eltérő fejlődésű gyermek esetében a gyermek állapotát figyelembe véve nyújtson segítséget

Étkezés

-  Az egészséges táplálkozás szokásainak - rendszeres ivóvízfogyasztás, étkezés; a szükségletek felismerésének tudatosítása (szomjúság, éhség) gyümölcsök, zöldségek megkedveltetése, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése; alapos rágás gyakoroltatása, a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése (mintaadás, pozitív megerősítés).
-  Támogassa az óvodai kulturált étkezési szokások megismerését, alkalmazását.
-  Ügyeljen a gyermekeknél az evőeszközök helyes tartására, használatára, figyelembe véve az egyéni fejlettségüket, korosztályi sajátosságukat, illetve szükség szerint nyújtson segítséget.
-  Az eltérő fejlődésű gyermek esetében a gyermek állapotát figyelembe véve nyújtson segítséget.
-  Segítse elő az új ízek megismerését, megkedveltetését.
-  Gondoskodjon arról, hogy a gyermekek folyadékigényének kielégítésére egész nap álljon rendelkezésükre folyadék.

Öltözködés

-  Tartsa szem előtt, hogy a gyermekek óvodai öltözeke kényelmes, cipőjük biztonságos, egészséges legyen. Ügyeljen arra,

hogy a gyermek rendelkezék váltócipővel, váltóruhával.

-  Biztosítsa, hogy az időjárás változásainak megfelelően öltözzenek, fejlessze önállóságukat.
-  Az óvodapedagógus saját öltözködésének esztétikumával mutasson példát a gyermekeknek, így is szoktassa őket a rendezett, esztétikus megjelenésre.
-  Segítse a gyermekeket a megfelelő sorrendben való öltözködés, a ruházat rendezésének és ruhájukat összehajtogatásának elsajátításában.
-  Az eltérő fejlődésű gyermek esetében a gyermek állapotát figyelembe véve nyújtson segítséget, fokozatosan szoktassa az önállóságra, kiemelten figyelve az aktuálisan szükséges segítség megadására.

Pihenés

-  Pihenés, alvás idején biztosítsa a gyermekeknek a nyugodt pihenés körülményeit (csend, nyugalom, friss levegő) és dúdolással, meséléssel segítse elő az elalvás előtti nyugalmi állapotba kerülést.
-  Tartsa tiszteltben a gyermekek alvási szokásait (apróbb tárgyak, kendő stb.).
-  Biztosítsa, hogy a korábban ébredők ne zavarják a még alvókat.

7.1.3 Harmonikus, összerendezett mozgás és a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése összetett, sokoldalú tevékenység, amelynek feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A mindennapos (szervezett) mozgáson túl jelen van a szabad játékban, a környezeti nevelésben, mozgásos népi játékokban, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása elősegíti a gyermek egészségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését.

A mindennapos mozgás minden korcsoportra nézve kötelező. E területen belül a mozgásszokások alakítása, a társra figyelés kialakítása fontos feladat. Ennek érdekében az adott lehetőségek maximális kihasználására való törekvést látjuk célravezetőnek:

-  A természetes környezetben vezetett mozgások esetszámának emelését
-  A csoportok közötti ütközésmentesség érdekében egyeztetetést a szervezés során
-  A szabadban töltött idő növelését – a testedzés fontos részeként
-  Séták, kirándulások szervezését
-  A légfürdőzés és pancsolás lehetőségeinek kihasználását

Az óvodapedagógus feladatai az egészségnevelő mozgás terén

-  A mozgás-kedv felkeltése megfelelő motivációval.
-  A mozgásra inspiráló biztonságos környezet alakítása (tornaterem, sportudvarok, csoportszoba és terasz), szükséges és elégséges szabályok tanítása.
-  Mozgásigény kielégítésére változatos mozgáslehetőségek teremtése szabad és szervezett formában (mindennapos testnevelés, testnevelés foglalkozás) a csoportszoba, a tornaterem, az udvar tér-kihasználásával.
-  A mozgásos játékok szervezésével a gyermekek összerendezett, nagy-, és kismozgás fejlődésének elősegítése.
-  Támogassa a gyermeket abban, hogy változatos mozgással megtapasztalhassa, mire képes, újabb mozgásformákat próbáljon ki és gyakorolja a már megszerzett mozgáskészségeket.
-  Segítse elő mozgásos játékokkal a testséma és az oldaliság (jobb-bal oldal) fejlődését.
-  Segítse elő a gondozási tevékenységek során adódó feladatok elvégzésével a finommotorika, a szem-kéz koordináció fejlődését és a sorrendiséget gyakoroltatásával a szerialitás alakulását.

Az egészséges és a környezettudatos életmódra nevelés feladatai a csoportnaplóban az éves nevelési tervben kerülnek meghatározásra. Az eredményeket a nevelőmunka értékelései tartalmazzák.

7.1.4 Mentálhigiénia - lelki egészségvédelem

A gyermek lelki szükségletei:

-  Az érzelmi és fizikai védettség biztonsága
-  Az új tapasztalatok szerzése: önmaga és a külvilág felfedezése
-  Az önállóság, a felnőttől való függőség csökkentése (autonómia)
-  Elismerés, megerősítés megkapása
-  A belső érzelmi - és lelkiállapot spontán kifejezése
-  Az önmaga és a mások iránt érzett felelősség megélése

Óvodánkban kiemelt figyelmet fordítunk a lelki egészségvédelemre, a gyermekekhez minden esetben empátiával fordulunk, igényeikhez, állapotukhoz alkalmazkodunk. Derűs, meleg légkör megteremtésével segítjük a gyermekek érzelmi biztonságát, meleg, támogató nevelési stílust alkalmazunk, problémáikra differenciáltan, értő figyelemmel, személyre szabottan reagálunk. Probléma esetén - szükség szerint - szakemberek bevonásával teszünk javaslatokat a szülők, gondviselők felé.

Az óvodapedagógus feladatai a lelki egészségvédelem területén

-  Feladata a gyermekek szociális biztonságának megteremtése, adottságai, képességei, törekvései, személyiségtulajdonosságai szabad kibontakozásának elősegítése, az empátiás készség fejlődésének, a harmonikus társkapcsolatok alakításának és fenntartásának támogatása, a pszichés stressz feloldásának elősegítése.
-  Derűs, meleg légkör megteremtésével, támogató nevelési stílus alkalmazásával segíti a gyermekek érzelmi biztonságának alakulását.
-  A nyugodt, biztonságos környezet - szeretetteljes légkör megteremtését és fenntartását a csoportélet alakításához szükséges szokások és szabályok alakításával erősíti.
-  Megadja a gyermek számára az érzelmi és fizikai védettséget, biztonságot - dicsérettel, szeretettel, elfogadással, támogat és motivál.
-  A gyermekek problémáira differenciáltan, értő figyelemmel, személyre szabottan reagál.
-  Olyan – óvodai szintű konszenzuson alapuló - szokás- szabályrendszert alakít ki, amely segíti a gyermekekben az óvodai élettel kapcsolatos érzelmi biztonság fenntartását, segíti a közösségi életben való részvételt.
-  Olyan környezetet alakít ki a mindennapokban, amely a gyermek számára megadja az önmagával kapcsolatos és a külvilágra irányuló tapasztalatszerzés lehetőségeit.
-  Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, biztosítja a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.
-  Biztosítja az önálló tapasztalatszerzéshez - a játékhoz és egyéb tevékenységekhez - az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket.
-  Megerősíti a pozitív gyermeki megnyilvánulásokat, támasza a gyermeknek, de határozott, ha a helyzet megkívánja a követelés módszerét alkalmazva készen áll arra, hogy határt szabjon az elfogadhatatlan késztetéseknek és ösztönvágynak, pl.: megvédi a gyermeket saját, illetve másra irányuló túlfűtött agressziójától.
-  Teret ad a képességek természetes fejlődésének (a spontán tanulás időszaka), a belső állapot spontán kifejezésének, az önmaga és a mások iránt érzett felelősség megélésének.
-  Gazdag és változatos tevékenységekben közvetíti a kulturális tartalmakat.
-  A pihenéshez biztosítja a nyugodt, stresszmentes légkört – mindennapos óvodapedagógusi énekléssel, meséléssel, halk megnyugtató zenehallgatással.

7.1.5 Egészséges és biztonságos környezet megteremtése

Az alábbiak figyelembevételével történt, s történik:

-  Az egészséges környezet megteremtése érdekében tudatos odafigyeléssel alakítottuk ki udvarunk talajborításait (kavics, homok, fű, gumitéglák).
-  Udvarunk nagy része árnyékos, a homokozók fölé szerelt árnyékolóval szűrjük ki a káros napsugárzást.
-  Az óvodai helyiségek és az óvodaudvar berendezését, karbantartását a biztonsági előírások betartása mellett végezzük, végeztetjük.

-  A berendezések és felszerelések beszerzésénél és elhelyezésénél az EU-s és a magyar szabványokat szem előtt tartjuk.
-  A sérült, balesetveszélyes tárgyakat, eszközöket a használatból kivonjuk, gondoskodunk megjavításukról, illetve cseréjükéről.

7.1.6 Baleset-megelőzés

Óvoda dolgozóira vonatkozóan:

-  Balesetvédelmi szabályok betartása.
-  Gyermek által használt eszközök épségének használat előtti ellenőrzése.
-  Tisztítószer, vegyszerek körültekintő tárolása, használata.
-  Háztartási -, konyhai - és egyéb gépek szakszerű kezelése.
-  Eszközök, bútorok, sportszerek balesetmentességének ellenőrzése, gondoskodás a javításukról.
-  Környezetünk rendjének fokozott megőrzése.

Gyermekekre vonatkozóan:

-  A balesetek elkerülésével kapcsolatos viselkedési szokások betartása (eszközhasználat, közösségi magatartásformák, közlekedéssel kapcsolatosan).
-  Gyermek által használt eszközök helyes technikájának elsajátítása.
-  Saját és a társaik testi épségének óvására törekvés a közösségi szokások, viselkedésformák betartásával.
-  Közlekedési szabályok életkornak megfelelő mélységű megismerése.
-  A szükséges speciális eszközök használatának megismerése.

Baleset-megelőzési oktatás:

-  Az óvodán kívüli tevékenységeket megelőzően a gyermekeket oktatásban részesítjük, mely felöleli a közlekedési, magatartási, viselkedési szokások-, és szabályok felelevenítését fejlettségi szintjüknek megfelelően.

7.1.7 Korrekció és speciális gondozó, testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Elmaradás esetén támasznyújtás a részképesség gyengeséggel küzdő gyermekek részére, egyéni fejlesztő foglalkozások keretében.

Részképességek fejlesztését a fejlesztőpedagógus végzi az óvodapedagógusokkal és a szülőkkel együttműködve.

A diszlexia prevenció és beszédhibák korrekciója a logopédus feladata.

Az Alapító Okiratunkban foglaltaknak megfelelően, az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelésének feladatait látjuk el, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- * érzékszervi, hallási fogyatékos gyermek;
- * beszéd-fogyatékos gyermek;
- * egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek;
- * autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Célunk e gyermekek ellátása, inkluzív nevelése során szakemberek és a szülők bevonásával speciális gondozó, testi, lelki nevelési feladatok ellátása mellett általános nevelési célkitűzéseink megvalósítása.

„A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.”⁴

Kapcsolatkeresés e feladatok ellátására:

-  Fenntartó - Budapest Főváros XII. Kerület Hegyvidéki Önkormányzat
-  Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat XII. kerületi Tagintézménye
-  Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsági Tagintézményei

Az óvodapedagógus feladata: A gyermekek speciális testi-lelki szükségleteinek megismerése és lehetőségeken belüli kielégítése. Együttműködés a szakemberek által végzett és irányított korrekcióban (fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus) és a szülőkkel.

⁴ 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet IV. Az óvodai élet megszervezésének elvei

7.1.8 Digitális kultúra, digitális nevelés

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja kimondja, hogy a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Az óvodai nevelésünknek elsősorban a gyermeki személyiségfejlődés támogatása, a közösségben történő szocializáció biztosítása a célja a játékon és cselekvéses tanuláson keresztül, nem a különböző digitális eszközök, technikák alkalmazásának megismertetése. A digitális eszközök igazolt jelenléte a nevelés folyamatában ahhoz köthető, ha a gyermeki személyiségfejlesztésben meghatározott célok és feladatok megvalósításának eredményességéhez járulnak hozzá.

Az óvodapedagógus feladata a digitális kultúrára nevelés terén

Az óvodapedagógus feladata, hogy felismerje van-e olyan cél és tevékenység, amelyhez éppen egy digitális eszköz használható, amelynek aktuális alkalmazása szélesebb, mélyebb lehetőségeket hordoz magában, mint bármilyen más megoldás.

Épp ezért az óvodában az alábbi esetekben használják a pedagógusok az IKT eszközöket:

-  konkrét információk keresése,
-  játékörültek keresése,
-  mesék hallgatása – nem a mindennapos óvodapedagógusi mesélés helyettesítőjeként alkalmazva!
-  zenehallgatás,
-  kreativitás fejlesztése, rajzolás,
-  egyéni fejlesztés.

7.2 KÖRNYEZET - KÖRNYEZETI NEVELÉS, KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

Környezeti nevelési elveink:

-  rácsodálkozás képessége fejlesztésének elve
-  a természet szépségének felismerésére nevelés elve
-  más élőlények iránti tiszteletre nevelés elve
-  a környezettel kapcsolatos felelősség alakításának elve
-  cselekvés alapú tapasztalatszerzés elsődlegességének elve

A KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

-  irányul a gyermeki személyiségfejlesztésen keresztül a környezettudatos magatartás formálására, ezen keresztül a szülők ez irányú szemléletének alakítására, a gyermekek családból hozott környezettudatos életvitelének támogatására.
-  segíti a felsoroltak alakulását, fejlődését: másokra való odafigyelés képessége, másság elfogadása, segítő magatartás (ezek kapcsán átfedéseket mutat az erkölcsi és közösségi neveléssel)
-  megvalósulása: szerves kapcsolatban áll az óvodai nevelés minden területével, áthatja a mindennapokat, az alábbi tevékenységekben jelenik meg
 - * gondozás;
 - * játék (csoportszobában, udvaron, kirándulásokon),
 - * verselés, mesélés;
 - * ének, zene, énekes játék, gyermektánc;
 - * rajzolás, festés, mintázás, kézi munka;
 - * mozgás; a külső világ tevékeny megismerése;
 - * munka jellegű tevékenységek;
 - * tevékenységekben megvalósuló tanulás;
 - * kirándulások, látogatások külső helyszínekre;
 - * „Erdei óvoda” az iskolába készülőknek
 - * szülőkkel közös programok (Mihály napi forgatag, Zöld családi sportnap, Nyitva van a Fondóka!)

A környezeti nevelés alapjai óvodánkban

A környezeti nevelés alapja a tudományos alapokon álló természetismeret, amely a közvetlen élményszerzésen keresztül is formálja a helyes cselekvésre készítendő, pozitív viszonyulást a természeti értékekhez, azok védelme érdekében.

A környezeti nevelés a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. Élő és élettelen, természeti és művi környezetünkkel való harmonikus együttélés, - életmód, gondolkodás- és viselkedésmód, szokás- és értékrendszer.

A környezeti nevelés egységbe foglalja a természeti, az ember- alkotta és a társas-társadalmi környezettel kapcsolatos vonatkozásokat egyaránt.

A környezeti nevelés kifejezésben a „környezet” szó jelentése: a természetes, ember- alkotta (épített, technikai) és társadalmi (gazdasági, politikai, kulturális, történelmi) környezet összessége, a „nevelés” személyiségformálás, számtalan tényező együttes hatásának következtében zajló-alakuló kölcsönös folyamat.

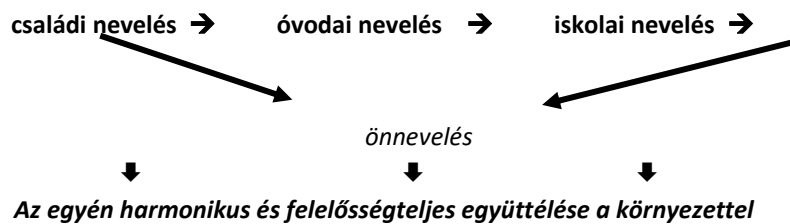
Környezeti nevelés alatt azt a tevékenységet értjük:

-  ahol a környezeti értékek felismerése, azaz tudatformálás
-  a környezeti fogalmak tisztázása, azaz ismeretszerzés
-  pozitív viszonyok kialakítása, azaz attitűdök formálása
-  a környezetorientált magatartás kialakítása, azaz értékrend kialakítása és értékelés történelmi,
-  környezeti minőségjavító, tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása, azaz aktivitás folyik
-  amely során készségek, képességek kialakítása történik, amelyek szükségesek az ember kultúrája és környezete megértéséhez.

Ezek az értéktartalmak érvényesek a fenntarthatóság pedagógiája terén is. A fenntarthatóság pedagógiája a környezeti nevelés kibővült tartalmára épül, és azzal rendszerként egybekapcsolódik a globális, a jogi-etikai, a fejlődésre, a béke megteremtésére és a környezeti erőforrásokkal való gazdálkodásra irányuló nevelési törekvések köre, amelyek együttesen alkotják a fenntartható fejlődés elősegítésére irányuló pedagógiai gyakorlat tartalmát.

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata egész életen át tartó tanulási és szocializációs folyamat, amely tájékozott és tevékeny állampolgárokat nevel, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és etikusan felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös döntéseikért, tetteikért. Ezek az intézkedések biztosítják az egészséges környezetet és a hatékony gazdaságot a jövő számára.

Környezeti nevelés élethosszig tartó folyamatának „eredményígérete”



Ez a folyamat végigkíséri az ember életét, ebből származtathatjuk az óvodai környezeti nevelés céljait, feladatait, - az óvodás-korú gyermek sajátosságainak megfelelően.

„Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, így meghatározó szerepet játszik az egyén környezetkultúrájának alakításában.”
(Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia)

Az óvodai környezeti nevelés magában foglalja a természettel kapcsolatban kialakítandó helyes viszonyulásokat (környezettudatos magatartás) a pozitív érzelmi beállítódást, a holisztikus gondolkodást (a természetben minden összefügg mindennel, az ember is a természet része).

Tartalmazza mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetükből érkező információk befogadásához, feldolgozásához (érzelmi, értelmi síkon).

Olyan szokások, szabályok alakításában játszik szerepet, amelyek a természeti és társadalmi környezetben való eligazodáshoz szükséges magatartásformák alakulásának feltételei.

A környezet minél átfogóbb felfedeztetése, megismerése által közvetíthetjük a nemzeti kultúra hagyományait, értékeit, - kerületünk óvodások számára elérhető természeti értékeit (Sas-hegy, Normafa, Jókai kert) és a társadalmi környezet egyes kulturális „emlékeit” (Honvéd emlékmű – Gesztenyés kert, Helytörténeti Múzeum, Bajor Gizi Színész Múzeum) feltérképezve. Ezt célozza az iskolába készülő gyermekek számára szervezett - hagyományként is működő - erdei óvodai hét.

Az óvodás gyermek környezeti érzékenységét alapvetően a család által közvetített minták (viselkedési, fogyasztási, életvezetési) határozzák meg. Az óvodai nevelés erősítheti, vagy gyengítheti az otthoni mintát, de a család szerepe ezen a területen is elsődleges a gyermeknevelésben. Mert minél kisebb a gyermek, fejlődését annál jobban befolyásolja a környezete.

A környezeti nevelés célja óvodánkban

A környezeti nevelés, építve a családból hozott környezettudatos szokásokra, a gyermek környezetről szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítésével, rendszerezésével segítse a gyermeki, környezetre figyelő, környezettudatos magatartás alapozását.



A környezettudatosság olyan magatartásforma, melynek gyakorlati célja az „ember – környezet viszony” harmóniájának megteremtése. A környezettudatosság a növény- és állatvilággal, a környezettel kapcsolatos tájékozottságot, érzékenységet és felelősségvállalást jelent.

A környezeti nevelés feladatai óvodánkban

-  A természet iránti pozitív érzelmi viszonyulások alakítása (attitűd-formálás).
-  A környezetről szerzett gyermeki tapasztalatok, bővítése, ismeretek rendszerezése.
-  Olyan szokások és szokásrendszerek, viselkedési formák, képességek alakítása, amelyek meghatározók a természetes és az ember által létrehozott (épített, társadalmi) környezettel való harmonikus kapcsolat alakításában (környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek alakítása, fejlesztése).

Környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

Egyéni és társas szokások, melyek összefüggésbe hozhatók a környezethez és természethez való viszonyal; a környezettel kapcsolatos felelősség alakításának szokásai az életkori- és egyéni sajátosságoknak megfelelő mélységben.

Környezetvédelemmel kapcsolatos gyermeki szokásalakítás feladatai:

-  Épített és tárgyi környezetük épségének rendjének, tisztaságának megtartása iránti igényüket alakítjuk a különböző tevékenységek folytatása közben.
-  Takarékos és figyelmes anyaghasználatra nevelünk (a víz, a folyékony szappan, a papírtörölköző takarékos kezelése – elegendő mennyiségű, de nem több; energiatakarékosság- világítás; papír újra felhasználása; komposztálás).

Természetvédelemmel kapcsolatos gyermeki szokásalakítás feladatai

-  Természetvédő magatartásukat alapozzuk az udvari tartózkodás ideje alatt gyakorolt szokások betartatásával (növények, állatok és élőhelyük tiszteletben tartása, megóvása).
-  A csoportszobában, a folyosón és a kertben található növények (állatok) gondozásában való részvételre buzdítunk.
-  Természetvédő magatartásukat alapozzuk az udvaron és a kirándulásokon gyakorolt szokásokkal (az élettelen környezet és az élő tisztelete, védelme).

Óvodánkban a környezeti nevelés megvalósításának színtere az óvodai élet, tevékenységformája a külső világ tevékeny megismerése.

Az óvodapedagógus feladata a környezeti nevelés terén

-  a környezeti értékek felismertetése, ismeretszerzés feltételeinek - az élménypedagógiával megvalósuló cselekvéses tapasztalatszerzés lehetőségeinek - megteremtése
-  pozitív érzelmi viszony formálása az élő- és élettelen természettel kapcsolatban
-  a környezettudatos magatartás alakítása, az óvodában megtapasztalt környezet - és természetvédelemmel kapcsolatos értékrenddel
-  tudatos, felelősségteljes cselekvés megtapasztaltatása a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások gyakoroltatása során
-  készségek, képességek fejlesztése a gyermekeknél, amelyek szükségesek az ember környezete és kultúrája megértéséhez (értelmi, szociális, empátiás)
-  fenntarthatóságra nevelés pedagógiai lehetőségeinek kiaknázása

Alapvető jelentőségű óvodásaink környezettudatos magatartásformálásában a felnőtt modell, az óvodapedagógusok személyisége és környezetkultúrája, viselkedése. Az általa tanúsított környezeti vonatkozású cselekvések (tisztasággal, hulladékkal, élőlényekkel, energiával kapcsolatban) a gyermekek számára minták, amelyeket követnek.

7.3 HAGYOMÁNY – HAGYOMÁNYŐRZÉS

“Azt a láthatatlan szervezőerőt, amely a legrégebbi időkben az emberiség megmaradásának egyik legfontosabb feltétele volt, amely kényszerítette eleinket egymás szájáról lesni a szót, egymás kezét figyelve megtanulni a mozdulatot, hagyománynak, idegen szóval tradíciónak nevezzük.”

írja Kósa László és Szemerényi Ágnes Apáról fiúra c. könyvében.

“A néphagyomány énekes - mondókás játékaik évszázadokon, sőt évezredekken keresztül természetes módon kialakult szokásokat hordoznak. Ezekbe beletartozik az anya-gyermek kapcsolat bensősége, a természet felfedezése, a testi és szellemi erő kifejtése és a társadalomba illeszkedés folyamatának tradicionális rendje.”

Hagyományörzés alapjai óvodánkban

A hagyományátadás a kultúra elsajátítás legtisztább modellje, a nemzet megmaradásának egyik legfontosabb feltétele. A hagyományörzés, ápolás a nemzet megtartó ereje, - mint a gyökerek, melyek nem látszanak, de azok tartják a fát.

A természettel szoros kapcsolatban élő emberek tevékenysége az évkörhöz, azon belül egyes évszakok, hónapok, napok jellegzetességeihez, a természet organikus működéséhez kapcsolódott. Az évkör természetét, különös időszakait és időpontjait követve beépíthető néhány néphagyomány az óvodai nevelésbe.

A magyar néphagyomány nagyon gazdag, ezért a népszokásokból szándékosan csak annyit merítünk, amennyi a „kis gyermeki világokba” belefér, és nem kelt zavart bennük.

A magyar gyermekmondókák népmesék, a népzene és néptánc is alapvető alkotóelemei a néphagyománynak, melyekből merítünk a nevelés során.

A hagyomány kincseit a modellnyújtó pedagógus saját példájával, - attitűdjének megfelelően tevékenység közben adja át a jeles napokra való készülődés és azok megünneplése során.

Az évkör működése úgy valósulhat meg óvodában, ha megtaláljuk azokat a napokat, ami köré csoportosulhatnak a tevékenységek, amire készülni lehet, aminek rítusát vissza lehet idézni a városi környezetben is, *ezzel is formálva kisebb-nagyobb közösségeink életét.* Óvodánkban ezek a jeles napok, melyet az évkör mentén haladva ünnepelek.

Hagyományörzés célja óvodánkban

-  A gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése a néphagyomány-ápolás gazdag eszköztárából merítve és a helyi hagyományokon keresztül.
-  A gyermekekben a hagyományok és néphagyományok iránti fogékonyság és érdeklődés megalapozása.
-  A népi hagyományok gazdag tárházából válogatva a gyerekek korának megfelelő, számukra örömteli ingerekkel és élményekkel cselekvésre készítettségük.
-  Örömmel vegyenek részt a jeles napok, hagyományok közösségi tevékenységeiben.
-  A népi kismesterségek egyszerű technikai elemeivel való ismerkedés (pl.: agyagozás, szövés-fonás, csuhézés, gyöngyözés, hímzés stb.).

Hagyományörzés feladata óvodánkban

-  A hagyományápolás során, az átélte közös tevékenységek által gazdagodjék a gyermek belső világa. (Éljen meg olyan élményeket, melyek az otthonához, szűkebb környezetéhez, szülőföldjéhez kötik.)
-  A jeles napokhoz kapcsolódó kifejezések (hangulatok, érzelmek, tárgyak, tevékenységek) bővítsék a gyermek szókincsét (népi életmód szavai se merüljenek feledésbe).
-  Fejlődjenek készségei, képességei az óvodai nevelésünk során közvetített népi kis mesterségek megismerése által.
-  Az átélte, hagyományörzéssel kapcsolatos tevékenységek során erősödjön a gyermekekben az összetartozás érzése.
-  Ismertesse meg a gyermeket a szülőfölddel, az ott élő emberekkel, a hazai tájjal, a helyi hagyományokkal és néphagyományokkal, szokásokkal, a családi és tárgyi kultúra értékeivel, alapozza meg ezek szeretetét, védelmét.

Az óvodapedagógus feladata hagyományörzés terén

-  Az óvodapedagógus az óvodai nevelés folyamatában – az évkör figyelembevételével, megteremti a hagyományörző tapasztalatszerzés feltételeit és lehetőségeit.
-  A folyamatos napirendben, a tevékenységekbe ágyazottan tervezi és szervezi a hagyományörző cselekvési formákat.
-  Megtartja a jeles napokat, a mindennapos hagyományörző tevékenységeket és kiválasztja a hozzájuk kapcsolódó irodalmi és zenei alkotásokat, népművészetörző technikákat.
-  Modellt nyújt és mintát ad egy- egy jeles nap megünneplésére, hangulatbeli felkészülésére. Ezt a hitelességet erősíti az óvodapedagógus öltözkészével és az ünnepnapok külsőségeivel is (teremrendezés, dekoráció, ünnepjelző tárgyak).
-  A népművészet gazdag tárházából is merít a mese, vers, mondóka, zenei és dal anyag kiválasztásánál („gyökerekből táplálkozva”).
-  Gazdagítja a gyermekek játéktevékenységét népi játékokkal (énekes-táncos, mozgásos és küzdő, népszokásörző dramatikus játékokkal, népi játékszerkészítéssel).

Hagyományörző – jeles – napjaink és időszakaink

Időszak		Néphagyomány	Hagyomány
Őszi		Szeptember 29. Mihály nap	
			Október 4. Állatok Világnapja
			Október, Nagyszülők délelőtti
		November 11. Márton nap	
Téli	Adventi időszak	Adventi gyertyagyújtások	
			December 6. Mikulás
		Adventi ünnepkör lezárása, karácsony	
	Farsangi időszak		Február 2. Mackó nap
Tavaszi			Március 15. Nemzeti ünnep
			Március 22. Víz Világnapja
		Márc. vége- Ápr. eleje húsvét	
			Április 22. Föld napja
			Május 1. vasárnapja környékén Anyák napja
			Május 10. Madarak és fák napja környékén Zöld családi sportnap
			Május utolsó hetében Gyermeeknap
Nyári			Június eleje Nyitva van a Fondóka
			Június eleje Nagyok búcsúja
			Június eleje Ismerkedő/évváró kirándulás a szülőkkel (lehetőség a csoportoknak)
			„Zöld hét” - erdei óvoda az iskolába készülők gyermekeknek tavasz végi, nyár eleji idő-szakban 3 nap

ÉVKÖR



Egyéb hagyományőrző események óvodánkban

- | | | |
|---|-----------------------|--|
|  | Nyílt délelőtt | - évente 1 alkalom óvodapedagógusonként |
|  | Nagyszülők délelőttje | - október végén, nagyszülők együtt tevékenykednek a gyermekekkel |
|  | Testvérdélután | - óvodásaink együtt játszhatnak testvéreikkel a csoportban |
|  | Fordított délelőtt | - igény szerint, szülői részvétellel |
|  | „Bocsváró” nap | - óvodai jelentkezések előtt betekintés életünkbe a leendő óvodásoknak és szüleiknek |
|  | „Erdei óvoda” | - a szeptemberben iskolába lépő gyermekeknek |

Az év folyamán végigvonuló hagyományok óvodánkban

Családi műhely

/a gyermekek szüleikkel, családtagjaikkal, 2 évnél idősebb testvéreikkel együtt vehetnek részt az adott jeles naphoz kapcsolódó tevékenységekben/

Fondóka Műhely

Egy-egy jeles nap hagyományához kapcsolható régi népi kismesterségek (agyagozás, szövés-fonás, gyöngyözés, csuhézés, szalma-, és rafiamunkák, papírmásé, gyékényezés stb.) fogásaival ismerkednek, az aktuális népi mondókák, dalos játékok, népzene kíséretében.

Gyermekek születésnapjának megünneplése verseléssel, énekléssel - saját csoportjában.

7. Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

“Azt a ... nyelvet, melyet örökre kaptunk, új szellemmel fényezve, csorbíthatatlanul kell adnunk utódainknak”
/Kosztolányi Dezső/

“Az irodalom beszélni és cselekedni tanít bennünket. Beszélni pontosan olyan értelemben, mint az édesanyánk. Csak még türelmesebben és fáradhatatlanabban. Halálunkig nem hagyja abba. S épp annyi kedveskedéssel.”
/Illyés Gyula/

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés - nevelés óvodai szintű alapja

A beszéd szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, így tágabb értelemben a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, egyben az önkifejezés fontos eszköze.

A gyermek beszéd és kommunikációs képességeinek fejlődését anatómiai, fiziológiai adottságai befolyásolják, és az a környezet, amelybe született és nevelődik.

Az anyanyelvi nevelés az egész nevelőmunkánkat áthatja, a gyermekekre figyelő, választékosan beszélő környezet pozitívan befolyásolja a gyermeknyelv fejlődését, ugyanakkor a negatív példa rombolhat.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk – az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, mondanivalójuk meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére fordítunk figyelmet.

Az óvodapedagógusok beszédviselkedésének (metakommunikáció, empatikus kapcsolatfelvétel és -alakítás a beszéddel) különös jelentősége van a mintaadásban és a beszédkedv felkeltésében.

Az értelmi fejlesztés

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

A gondolkodás összerendeződésének szenzitív időszaka az óvodáskor, ekkor fejlődnek intenzíven a legfontosabb kognitív funkciók: az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, problémamegoldás, kreativitás, képzelet.

Az értelmi és beszédfejlesztésben a mozgás kiemelkedő szerepet kap. A motoros képességek fejlődési szintje lényeges szerepet játszik a percepció fejlődésében, ez előfeltétele a verbális fejlődésnek, a fogalmi gondolkodásnak.

Az értelmi nevelés keretében egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakoroltatása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség) fejlesztése a feladatunk.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés óvodai szintű célja

-  Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés és a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
-  Válgjanak képessé a közösségben – felnőttekkel - és társaikkal beszédhelyzet teremtésére és fenntartására.
-  Beszédfegyelemük (mások meghallgatásának képessége); beszédészlelésük, beszédértésük, szöveg és mondatértésük fejlődésének, szókincsük gyarapodásának segítése.
-  A nyelvi információkkal kísért mozgásos tapasztalatszerzés biztosításával a megismerő funkciók optimális fejlődésének, ezáltal a képi és a nyelvi gondolkodás pontosabbá, tökéletesebbé válásának támogatása.
-  A pszichikus funkciók fejlesztése változatos tevékenységeken keresztül a gyermekek egyéni érdeklődését, meglévő tapasztalatait, élményeiket és ismereteiket figyelembe véve.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés, nevelés óvodai szintű feladata

-  A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének alakítása.
-  Az anyanyelv fejlesztése (folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőképesség) és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással (nem javítással) jelenjen meg az óvodai nevelőtevékenység egészében.
-  Az értelmi képességek (figyelem, emlékezet, percepciók, képzelet, gondolkodás) és alkotóképesség fejlesztése.
-  A gyermeki önkifejezés kibontakoztatásának elősegítése minden tevékenységi forma körében.

Az óvodapedagógus feladata az anyanyelvi, értelmi fejlesztés területén

-  A gyermekek köré beszélő környezetet alakít, ösztönzi és fenntartja a gyermekek kommunikációs kedvét, meghallgatja őket, biztatja kérdéseik feltevésére és igényli a válaszokat.
-  Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját.
-  Fejleszti a gyermekek hallását, beszédészlelését, beszédértését, szóbeli emlékezetét; bővíti szókincsüket és támogatja a szófaji gazdagság alkalmazását.
-  Tudatosan törekszik saját beszédkulturájának csiszolására (helyes magyar beszéd, tiszta kiejtés).
-  Alkalmakat teremt a kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésére, használatára.
-  Differenciáltan támogatja a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekeket a magyar nyelv elsajátításában.
-  A beszédbeli gátlások feloldását különböző módszerekkel, eszközökkel, célirányos motivációval segíti.
-  Az értelmi nevelés folyamatában tervezett és szervezett tapasztalatszerzési lehetőségeket teremt a gyermek spontán szerzett ismereteinek bővítésére, meglévőikbe való beillesztésre, különféle helyzetekben, tevékenységekben való felidőzésükre, gyakorlásukra.
-  A képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő cselekvésre ösztönző környezetet biztosít, melyben fejlődhetnek a gyermekek értelmi képességei (figyelem, percepciók, képzelet, gondolkodás).
-  Minden tevékenységi forma körében lehetőségeket teremt a gyermeki önkifejezés kibontakoztatására.

8. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

“Minden erkölcsszabály először nyűg, kényszer, amit ránk kell tukmálni. Csupán az ismétlés csinál belőle könnyen elfogadható szokást.”

/Le Bon/

“Az erkölcs tulajdonképpen a társadalom adott értékrendjével, a társadalom szabályaival való azonosulás. Az egyetlen tanult gondolkodás és magatartásforma az erkölcs, hiszen minden társadalom kitermeli a saját erkölcsi értékrendjét, amelyet valamennyi felnövekvő tagjának meg kell tanulnia és tartania, és arra törekszik, hogy a társadalom tagjai ennek az erkölcsi értékrendnek megfelelően viselkedjenek.”

“...az ember - így a gyermek is - társas lény, azaz az egyéniségét igazán csak közösségi kereteken belül, másokkal együtt élve tudja kibontakoztatni, de saját egyéniségét akarja kibontakoztatni. ... az együttélés alapszabályait - amely minden kultúra közös gyökereként, azonos eredőjeként értelmezendő - meg kell szoknia a gyerekeknek. ezért a szokásrend kialakítása, az azokhoz való alkalmazkodás az óvodai erkölcsi nevelés alapja.”

/dr. Bakonyi Anna/

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés óvodai szintű alapja

Az óvodás korú gyermekek magatartása érzelmileg vezérelt, személyiségükben az érzelmek dominálnak, ez jellemzi náluk a megismerést is.

Fontosnak tartjuk, hogy óvodánkban a gyermekeket érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül, mely pozitív visszajelzésekre épül, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.

Legfontosabb a pozitív érzelmek dominanciája, a kudarcok feldolgozása, a félelmek, szorongások feloldása az óvodapedagógus – gyermek, dajka – gyermek, gyermek - gyermek kapcsolatában. Szükségesnek tartjuk az óvodánkban dolgozó felnőttek empátia készségének meglétét, fejlesztését, abból a célból, hogy a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.

Óvodai nevelésünk segíti a gyermeket értékrendjének fejlődésében, amely szerepet játszik erkölcsi nevelésében, támogatja a különbségek elfogadásában, megértésében.

Óvodánkban kiemelten figyelünk a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztésére, az előítéletek kialakulásának megelőzésére. Körültekintő szervezéssel vállaljuk más nemzetiségű, migráns, 1-1 gyengén látó, illetve nagyothalló gyermek nevelését, s törekszünk arra, hogy az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek fogadják el csoportjukat, mint közösséget. Az eltérő egyéni adottságú gyermekeknél fokozottabban törekszünk az egyéni sikereket segítő funkciók, tulajdonságok fejlesztésére.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés óvodai szintű célja

-  Érzelmi hatások segítségével, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, környezettudatos magatartásra, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés.
-  A gyermek szociális érzékenységének erősítése, éntudatának alakítása, ezzel segítve önkifejező és önérvényesítő törekvéseit.
-  A különbségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
-  Olyan közösség formálása, amely segíti minden egyes gyermek harmonikus személyiségfejlődését.
-  Községi érzés, községi tudat és magatartás alakítása, mások megbecsülése, a hagyományok tiszteletben tartása, erkölcsi értékek közvetítése.

-  A családi nevelést kiegészítve szilárd igazodási pontok beépítése (értelmes fegyelem) a magatartás-szabályozási mechanizmusba, melyek segítik a gyermeket helyes viszonyt kialakítani önmagával, valamint az őt körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi és természeti környezettel (szokás-, és normarendszer).

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés óvodai szintű feladata

-  Érzelmeken keresztül erkölcsi értékek alakítása, a szociális erkölcsi normák felfogásán, beépülésén keresztül (pl. igazmondás, őszinteség, a jó és a rossz megkülönböztetése).
-  Felelősségvállalás a tettekkel kapcsolatban, társak segítése - mindezek érzelmi átélése.
-  Együttműködési-, és konfliktusmegoldó képesség fejlesztése.
-  A természeti és a szűkebb környezethez való érzelmi viszonyulás (szülőföldhöz való kötődés, hazaszeretetre nevelés) alapozása.

Az óvodapedagógus feladata érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés területén

-  Érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolat kialakítása és fenntartása a gyermekekkel.
-  A gyermeki énkép, önismeret, önértékelés fejlődésének támogatása, a gyermek természetes megnyilvánulásaira és tevékenységeire (önkifejezés, önérvényesítési törekvések) adott visszajelzések által.
-  A befogadó nevelés megvalósulása érdekében mintaközvetítés az egyéni sajátosságok, a különbözőségek tiszteletben tartásáról és elfogadásáról (differenciált nevelés, multikulturális nevelés).
-  A szokás-, és normarendszer megalapozását segítő lehetőségek kihasználása a mindennapokban.
-  Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök – azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesülés, önfegyelem, a közös értékek óvása-védelme, kitartás, akarat, feladat-, és szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség) fejlődéséhez szükséges tevékenységi és értékelési rendszer működtetése, értékrend közvetítés.
-  A szociális tanulásban rejlő lehetőségek kiaknázása.
-  A viselkedéskultúra modellálásával az alapvető társadalmi normák, emberi értékek közvetítése.
-  Közös élményekkel, tevékenységekkel a gyermekek közötti együttműködés, a közösség alakulásának segítése.
-  A közösségfejlesztés érdekében változatos módszerek tudatos alkalmazása a játék és más élménygazdag tevékenység, program során.
-  A gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére:
 - * Lehetővé teszi az ünnepek, jeles napok, távlatok, élmények és tapasztalatok biztosításával - az óvodai hagyományápolás közösségformáló erejének beépülését a mindennapi életbe.
 - * Segíti a környezettudatos magatartás alapozását az érzelmi viszonyulások, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével.
-  Támogatja az Alapító Okiratunkban foglaltak szerinti ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermekek beilleszkedését - beillesztését a közösségbe. Fejlődésük érdekében mindig annyi segítséget nyújt, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges.
-  Tudatosan alakítja a gyermekek társas magatartási szokásait, támogatja kortárs kapcsolataik alakulását. Segíti a kapcsolattartás során keletkező feszültségek elviselését, modellálja a konfliktusok megoldását segítő „technikákat”.
-  A gyermekeket saját tetteikkel kapcsolatos felelősségvállalásra neveli.

II. TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

1. Játék

“Nem azért játszik, hogy valamit megtanuljon, hogy tevékenykedjen, vagy valamit létrehozzon, hanem az örömért, mert játszani jó!”

(B. Méhes Vera)

A játék alapjai

A játék az óvodáskorú gyermek elemi pszichikus szükséglete, belső világából eredő benyomásainak tükröje. Alapvető, legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége és személyiségformálója, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék minden külső kényszerítő körülményt nélkülöző, szabad cselekvés. Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

A gyermek játékában életkorára és aktuális állapotára jellemző legdominánsabb szükségletei nyernek kielégítést.

A szabad játéktevékenység során érvényre jut a spontaneitás, elősegíti a gyermeki belső szükségletek kielégítését.

Játék közben megismerik önmagukat, korlátjaikat és lehetőségeiket, alakul énképük. Megismerik a játékokhoz kapcsolódó szokásokat, szabályokat. Felfedezik, megtapasztalják a tárgyak tulajdonságait, a valóság jelenségeit, - pozitív értelemben birtokolják környezetüket.

Erősödnek társas kapcsolataik, megélik az alá-, fölé-, mellérendelt szerepet, fejlődik kommunikációs készségük (gyermek-gyermek; gyermek - felnőtt viszonyában). A játék során mélyül a közösséghez tartozás érzése, formálódik a csoportok közösségi élete.

A közös élményszerzés lehetőséget és elegendő alapot ad arra, hogy a gyermekek játékukban újraélhessék, újraalkothassák tapasztalataikat, szerzett ismereteiket, tudásukat, pozitív és negatív élményeiket.

A játék kielégíti a gyermekek tevékenységszükségletét, cél nélküli, vagy célirányos cselekvési igényüket, alkotóvágyukat, önki-fejező és öröm, siker iránti igényüket, önállósodási vágyukat, érvényesülési akaratukat, szolgálja a feszültségeik és félelmeik oldását is.

Az óvodáskorú gyermek alapvető, legfontosabb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

- * *A játék a szabadság kapuja.*
- * *A játék világa a teremtés világa.*
- * *A játék világa a tökéletesség világa.*
- * *A játék a kultúra alapja.*

(Hankiss Elemér nyomán)

Cél az óvodai játék területén

-  A játék legyen minél sokrétűbb, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.
-  Az örömteli játék során, természetes módon alakuljanak készségeik, képességeik, mozgásuk, bővüljenek ismereteik, fejlődjön kreativitásuk, fantáziájuk.

Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerző, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvodapedagógus feladata a játék területén

-  A szabad játék elsődlegességének biztosítása, az örömteli játékon keresztül a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése.
-  A gyermekek elemi pszichikus szükséglete - a szabad játék - minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.
-  Tudatosan megengedő, elfogadó, biztonságot és bizalmat adó, segítő, támogató jelenléttel potenciális partner, értő figyelemmel kíséri a játék menetét a zavartalan biztonság biztosítása és kibontakoztatása érdekében, s csak szükség esetén avatkozik be, például a veszélyessé váló agresszív játék esetén.

-  A közvetett hatások érdekében formál meg olyan magatartás- és viselkedésformákat, amelyekkel a játéktevékenység minősége, légköre biztosított. (Azonosuláshoz alkalmas modell, bevonható játszótárs, segítőkész-, óvó-, védő-magatartás, problémafelvető, érdeklődő, tudatosan jelenlévő, vagy szemlélő, tanácsadó, kezdeményező, ha a játékfolyamat elakad, segítségnyújtó a gyermekek kérésére, technikai segítő a szabályjáték megszervezésében.)
-  Biztosítja a szabad játék-, és játszótárs választást, ösztönzi és támogatja a kreativitást, inspirálja a játékelképzelések megbeszélését.
-  Elegendő időt, eszközt, megfelelő játszóhelyet, könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztást biztosít a nyugodt, elmélyült játékhoz.
-  Lehetőséget teremt élmények, hangulatok, ingerek és tárgyak segítségével, a gyermekek spontán játékához, tevékenységéhez.
-  Lehetőséget ad arra, hogy a gyermekek kijátszhassák vágyaikat, indulataikat, mások megsértése nélkül.
-  Eszközöket biztosít a gyermekeknek élményeik újrajátszásához, ill. támogatja az elképzeléseikhez illő eszközök elkészítését.

2. Munka jellegű tevékenység

“Az embernek dolgoznia kell ... a munka biológiai szükséglet. “

“A sikert legjobban a siker növeli, s leginkább az eredménytelenség gátolja.”

/Sellye János/

A munka jellegű tevékenységek alapja

A nevelés fontos eszköze, a játékkal sok vonatkozásban azonosságot mutat.

A lányok és a fiúk egyaránt gyakorolhatják a munka jellegű tevékenységek összes fajtáját a nemek társadalmi egyenlőségének érdekében.

A munka és munka jellegű játékos tevékenység óvodáskorban a személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutat.

Jellemzői:

-  örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
-  a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, – kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság – alakításának fontos lehetősége;
-  a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekkel való együttműködést és folyamatos konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Óvodánkban megjelenő munkafajták: Egyénre irányuló Közösségre irányuló

- önkiszolgálás

- naposság

- alkalmi megbízatások

- környezet -, növény- és kertgondozás

- segítés felnőtteknek, társaiknak

A munka jellegű tevékenységek óvodai szintű célja

-  Ismerjék és tapasztalják meg a munka eredményének örömet.
-  Jussanak el saját és mások munkájának elismeréséig, megbecsüléséig.
-  Sajátítsák el és alkalmazzák a munkához kapcsolódó szokásokat.

A munka jellegű tevékenységek óvodai szintű feladata

-  Segítse önállósodásuk fejlődését, alakítsa felelősségérzetüket és a felelősségtudatukat.
-  Szerezzenek újabb tapasztalatokat, bővíljenek ismereteik.
-  Alakuljon a munkavégzéshez szükséges készségük, képességük, attitűdjük, tanulják meg az óvodai tevékenységekhez kapcsolódó munkafogásokat.
-  Teremtsen lehetőséget az önmagukért, a közösségért, a környezet- és természetvédelemért (óvoda területén, udvaron - madáretetés, kertészkedés, az udvarunk gondozása) végzett munka szükségszerűségének, örömeinek átéléséhez.
-  Erősítse kitartásukat a kitűzött cél megvalósítása révén.

Az óvodapedagógus feladata munka jellegű tevékenységek területén

-  Tudatos pedagógiai szervezés mellett megfelelő időt, eszközt, légkört biztosít és teremti a gyermeki munkavégzéshez.
-  Megtanítja az eszközök használatát, a különböző fogásmódokat.
-  Alakítja a munkakészséget, munkaszokásokat.
-  Tudatosítja a gyermekekben a munka szükségességét.
-  Együttműködik a gyermekkel, illetve lehetővé teszi az önálló munkavégzést.
-  Szem előtt tartja a fokozatosságot a sikerélmény érdekében.
-  Biztosítja a munka beépülését a mindennapi életbe.
-  Figyelembe veszi a munkavégzés során az egyéni és korosztályi sajátosságokat.
-  Konkrét, reális, - a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékeléssel és ellenőrzéssel segíti elő a munkatevékenység elvégzését.
-  Törekszik az elvárások összehangolására a családi neveléssel.
-  Elősegíti, hogy a gyermekek számára örömet jelentsen a munka.

3. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

„A tanulás nem felkészülés az életre, hanem maga az élet.”

„Semmit nem lehet megtanítani egy embernek, csak segíteni abban, hogy rátaláljon önmagán belül.”

A tevékenységekben megvalósuló tanulás alapjai

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzások, spontán és szervezett tevékenység, amely a személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Az alapképességek és képességek fejlődésének támogatása az érdeklődés felkeltésével, ismeretek rendszerezésével, felfedezés, megtapasztalás lehetőségeinek széles körű biztosításával a pedagógiai programban meghatározott fejlesztési területek feladatrendszerén alapján történik.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése – ezt témahét alapú tervezéssel, tevékenységek szervezésével, is biztosítjuk. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervén.

A hetirendben rögzített tevékenységi formák jelentik az aznapi hangsúlyt ebben a komplex tanulási folyamatban.

A tanulási folyamat tervezésének alapját a pedagógiai program „Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében” című fejezet képezi, mely minden területet felölel (komplexitás). Egészség, Környezet (a külső világ tevékeny megismerése), Hagymány, Verselés, mesélés; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka; Mozgás; Munka jellegű tevékenységek; Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés.

A módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását óvodánk nevelési – oktatási céljai határozzák meg. A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően választja meg az óvodapedagógus a nevelőtestület által elfogadott felosztás alapján.

A módszerek megválasztását befolyásolja az óvodapedagógus szakmai irányultsága - egy-egy nevelési terület iránti mélyebb elköteleződése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában

-  a spontán játékos tapasztalatszerzés;
-  a játékos, cselekvéses tanulás;
-  a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
-  az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
-  a gyakorlati problémamegoldás;
-  az utánzások minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás óvodai szintű célja

-  A tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése: ismeretei bővítése és rendszerezése, készségei, képességei alakítása, attitűdjeinek erősítése.
-  Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a szocializációs tanulás során elsajátított kommunikációs és kooperációs technikákat alkalmazni.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás óvodai szintű feladata

-  A tanuláshoz szükséges belső motiváció alakítása, pszichomotoros készségek fejlesztése (észlelés és mozgás), megismerő folyamatok alakítása (érzékelés, észlelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás, beszéd).
-  Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges akarati tényezők formálása (önállóság, önbizalom, szándékos figyelem, kitartás, feladattudat, feladattartás).

A tanulási folyamat szervezeti formái:

-  kötelező – a heti rendben jelölt tevékenység, fokozatosan növekvő időtartamú (5-35') - csoportos beszélgetések, tevékenységek, foglalkozások
-  kötetlen, kezdeményezés
-  napi 45 perces időkeretben iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység

Az óvodapedagógus feladatai a tanulás terén

-  Tanulást támogató környezetet teremt (játék, élmény, tevékenység, helyszín, eszköz, tanulást segítő személyek köre) a kötetlen kezdeményezésekhez és a kötelező foglalkozásokhoz.
-  Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.
-  Munkájában a tanulást folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenységként kezeli.
-  A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt.
-  Épít a gyermekek tapasztalataira, ismereteire –lehetőséget biztosít különböző élethelyzetekben való gyakorlásukra. Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységeket tervez és szervez.
-  Biztosítja a tevékenységekben megvalósuló tanulás feltételeit – a gyermek cselekvő aktivitásának, közvetlen, több érzékszervre ható tapasztalásának, felfedezésének lehetőségét.
-  Kihasználja a tevékenységekben rejlő lehetőségeket a gyermekek megismerő funkcióinak fejlesztésére és az önálló felfedezés gyakoroltatására.
-  Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra.
-  A gyermekek hibázásait, tévesztéseit a tanulási, fejlődési folyamat részeként kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.
-  Módszereit az adott helyzetnek megfelelően változtatatosan, rugalmasan alkalmazza.
-  Az alkalmazott pedagógiai módszerei a kompetenciafejlesztést támogatják.
-  A gyermeki tevékenységet, a foglalkozásokat a céloknak megfelelően, logikusan építi fel.
-  Különböző problémahelyzet biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését.
-  Nevelőmunkája során törekszik a kifejező, érthető, szép, megfelelő tempójú beszédre és az óvodás korosztály fejlettségéhez igazodó fogalomhasználatra.
-  Maximálisan biztosítja a differenciálás lehetőségét a játékos tapasztaltatás, cselekvéses tanulás, az irányított megfigyelések, felfedezések, illetve a gyakorlati problémamegoldások során.
-  Figyelembe veszi a gyermekek saját ütemük szerinti fejlődését, ehhez igazítja a fejlesztést.
-  Irányított játékokkal, tevékenységekkel alakítja és erősíti a mozgásos, kognitív és szociális képességek fejlődését.
-  Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására.
-  Segíti a tanulás irányítása során – személyre szabott pozitív értékeléssel – a gyermek személyiségének kibontakozását.
-  Közvetetten segíti a gyermekek iskolai beilleszkedését a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelm, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.
-  Használja a modern infokommunikációs eszközöket – felkészüléshez, tervezéshez, esetenként a gyermeki tevékenységekhez.
-  Irányított játékokkal, tevékenységekkel alakítja és erősíti a mozgásos, kognitív és szociális képességek fejlődését.

4. Verselés, mesélés

„Erdő, mező, hegy, völgy, falu ... minden mesél itt. A mesék földje ez – csuda-e, ha szép csendesen mesemondóvá nő a gyermek?”
/Benedek Elek/

A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A mese és a vers mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond, olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat meg a gyermekek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben a korban még nincs mód. A tárgyi világot is megelevenítő, átlétesítő szemléletmódja, és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra. Hatással van az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakulására. Feloldja a kisgyermek szorongásait, és megoldást adhat a gyermek számára egyes feszültséget okozó helyzetekre.

A népmese belső indulati érzelmeket közvetít, erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz a hazuggal szemben. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek korosztályi sajátosságaihoz igazodóan a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme, fontos, hogy önkéntesen, belsőleg motiváltan vegyen részt benne, mert ez segíti elő az örömezés megélését és az alkotásvágy feléledését.

A változatos irodalmi élmények segítik a vágy felébresztését a gyermekekben a könyv, a színház, a múzeum értékei iránt. Így válik a gyermek lelkes olvasó, színház-, múzeumlátogató, az esztétikai értékekre érzékeny, művelt emberré.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókinccsük.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

A verselés, mesélés célja

-  Az irodalmi érdeklődés felkeltése.
-  A néphagyományokat és a művészi értékeket hordozó irodalmi alkotások által közvetített élmények érzékeny, aktív befogadása.

A verselés, mesélés feladata

-  Ismertesse meg a gyermekekkel a népi alkotások – dajkarímek, népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, klasszikus művek és kortárs irodalmi alkotások értékeit.
-  A kiválasztott irodalmi alkotások formálják a gyermekek érzelmi világát, belső képét, fantáziáját, erősítsék mesetudatukat.
-  Szolgálja az anyanyelvi nevelés feladatait: pl.:
 - * alakítsa a beszédmódot, mutassa be a helyes és változatos mondatalkotást,
 - * gazdagítsa az aktív és passzív szókinccset,
 - * keltse fel a beszédkedvet, alakítsa a megnyilatkozásra való igényt,
 - * segítse elő a helyes, szép kiejtés gyakorlását, a magyar nyelv sajátosságainak figyelembevételével.
-  Támogassa a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődését

Az óvodapedagógus feladata

-  Törekedjen a kifejező, érthető szép beszédre az irodalmi alkotások bemutatása és nevelőmunkája során.
 -  Vegye figyelembe az irodalmi anyag összeállításánál a csoport és egyének képességeit, érdeklődését.
- A meseválasztáskor ügyeljen a tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni

fejlettségi szintek figyelembevételére.

-  Az önkifejezés egyik módjaként teremtsen lehetőséget a verselésre, mesélésre, bábozásra, dramatizálásra, könyvnezegetésre, a saját vers és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására.
-  Ügyeljen az eszközök megválasztására - a gyermeki képzelet szárnyalását ne akadályozza.
-  Ismerje a népies kifejezések jelentését és a gyermekek szintjén képes visszaadni azokat.
-  Élményszerűen adja át a népi alkotások gyöngyszemeit.
-  Biztosítsa a mindennapos mondókázást, verselést és mesélést, mellyel hozzájárul a kisgyermek érzelmi szükségletének kielégítéséhez.
-  Tudatosan törekedjen saját beszédkultúrájának csiszolására

5. Ének, zene, népi játék, tánc

“...A zene - akár a nyelv - egyetemes kultúrkinccs, amelyhez zenei anyanyelvünk: az énekes és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út....”

A magyarországi ének-zenei nevelés alapjait a Kodály-módszer képezi, amely népzenei alapokra helyezi a gyermek zenei fejlesztését.

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik.

„A zenei nevelés számtalan lehetőséget ad a gyermek akarati, jellembeli és erkölcsi tulajdonságainak fejlesztésére. Nagy szerepe van a gyermek énképének, identitás tudatának alakításában (párválasztók).” Tarjánné Takács Katalin

A népzene és a néptánc alapvető összetevői a néphagyománynak, nem hiányozhat tehát az óvodai nevelésből sem. Az óvodás korosztály számára a magyar néptáncok közül az ugrós tánc motívumai legalkalmasabbak az elsajátításra.

Az ének, zene, népi játék, tánc óvodai szintű célja

-  Alakuljon zenei érdeklődésük, fejlődjenek zenei készségeik, képességeik.
-  Érzéseiket legyenek képesek kifejezni a dallam, mozgás, ritmus eszközeivel.
-  Éljk át a magyar népzene szépségeit a népi dalos játékokon és a gyermektáncokon keresztül.
-  Leljk örömeiket az éneklésben és mondókázásban.
-  Az ismert és az általuk kitalált műveket szívesen és bátran adják elő.
-  Ismerkedjenek az ugrós tánc óvodáskorban is elsajátítható alaplépésével, figuráival (járások, vonulások térformákkal).

Az ének, zene, népi játék, tánc óvodai szintű feladata

-  Alapozza meg a zenei anyanyelvet.
-  Alakítsa zenei képességeiket (ritmus – hallás – mozgás – éneklés) és zenei kreativitásukat.
-  Alapozza meg a zene iránti nyitottságot, fogékonyságot a néphagyomány, a művészi értékű gyermek- dalok, a hangszeres játékok segítségével.
-  Zenei élmények nyújtása különböző forrásokból származó zenehallgatással (magyar népzene, klasszikus zene, népek zenéi, kortárs zene).

Az óvodapedagógus feladata

-  Megteremti a zenei tevékenységhez szükséges feltételeket (motiváció, hely, idő, eszköz, hangulat).
-  Lehetőséget ad a gyermekek igényeinek figyelembevételével az ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok gyakorlására, valamint a környezet hangjainak felismerésére.
-  Olyan eszközöket használ, melyek esztétikusak, célszerűek és játék közben nem akadályozzák a gyermekek mozgását. Kerüli a túl sok eszköz használatát.

-  A népi játékokhoz lehetőség szerint népi játékeszközöket biztosít.
-  Kiaknázza a népi dalos játékok közösségformáló erejét.
-  Szívesen és tisztán, énekel és játszik valamilyen hangszereken. Alkalmazza a technika vívmányait a zenehallgatás során, melyet a hazai és más nemzetiségi hovatartozás figyelembevételével állít össze.
-  Kibontakoztatja a gyermekek zenei alkotókedvét, (improvizálás).
-  Olyan mintát nyújt, mely a gyermeki spontán utánzás hatására a mindennapjaik részévé teszi az éneklést, zenélést.
-  Lehetőséget teremt - népdalok, dalos játékok, mondókák, népzene, a magyar néptánc egyszerű motívumai - „ugrós tánc” egyes, óvodáskorban is elsajátítható alaplépése, figurája -, megismerésére, elsajátítására (járások, vonulások térformákkal).

6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

“Nem titok: élmény nélkül nincs művészet. És akinek nincsenek, vagy sosem voltak élményei, az nem is adhat élményt. Minden művészet csak élményen keresztül érthető. Beleérezésen keresztül.”

/Ferencsik János/

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosít. Maga a tevékenység, s ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképesség alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzetének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka óvodai szintű célja

-  Alakuljon ki a gyermekek igénye az alkotásra, s legyenek képesek az esztétikai és művészi élmény befogadására.
-  Kreativitásuk érvényre juttatása, önkifejezésük megvalósítása:
 - * különféle vizuális technikák alkalmazásával,
 - * a környezet esztétikai alakításával,
 - * a vizuális élmények befogadásával.

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka óvodai szintű feladata

-  Kreatív, alkotó gyermeki személyiség alakítása.
-  Az ábrázoláshoz szükséges készségek, képességek (finommozgás, szem-kéz koordináció, tér-, és síklátás, szín-, és formaérzék, képi – plasztikai kifejezőkészség stb.) fejlesztése.
-  Esztétikai ízlésformálás, szabad véleménynyilvánítás saját és társaik munkájával kapcsolatban.
-  Belső képi világuk gazdagítása népművészeti elemekkel, műalkotásokkal való ismerkedésük útján.

Az óvodapedagógus feladata a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka terén

-  A vizuális nevelés eszközein keresztül felkelti a gyermekek alkotókedvét és erősíti bennük élményeik, érzelmeik, belső képük, fantáziájuk kivetítésének vágyát.
-  Biztosítja a gyermeki önkifejezés sértetlenségét az alkotófolyamatban.
-  Megismerteti a gyermekeket változatos vizuális technikákkal (rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézi munka), megmutatja a helyes eszközkezelést (olló, tű, ecset, ceruza, zsírkréta, agyagózó korong, szövőkeret stb.).
-  Különböző anyagokat, eszközöket biztosít a gyermekek fejlettségének megfelelően.
-  Megismerteti az anyagok tulajdonságait és felhasználhatóságukat az alkotói tevékenységen belül.

-  Szem előtt tartja az önkéntességet, szabadságot és kötetlenséget, szabad alkotási lehetőségek biztosításával.
-  Megbecsüli és megbecsülteti gyermekek munkáját, s pozitívan értékeli azt.
-  Támogatja a gyermekeket egyes műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedésben.

7. Mindennapos mozgás

“Ép testben - legyen ép lélek”

/Iuvenalis római költő/

A mozgás alapja

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékokban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulása, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok spontán és szervezett mindennapos alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás, tanulási képesség – fejlődésére.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás a tornateremben, csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A mozgás óvodai szintű célja

-  A gyermek mozgásszükségletének kielégítése.
-  Rendszeres mindennapos mozgással az egészség megőrzésére nevelés (prevenció).
-  Alapvető testi képességeik /erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség /és természetes mozgásaik /járás, futás, ugrás, támasz, egyensúlyozás/, szociális fejlődésük- szellemi teljesítőképességük fejlesztése.
-  A mozgásos játékokkal, tevékenységekkel a gyermekek kondicionális, koordinációs és teherbíró képességeinek fejlesztése.

A mozgás óvodai szintű feladata

-  A változatos lehetőségek biztosításával gyakran éljék át a mozgás örömeit.

-  Alapozza meg a rendszeres mozgás iránti igényük kialakulását.
-  Segítse elő a gyermeki szervezet növekedésének kedvező alakulását, teherbíró-, ellenálló képességét és az egyes szervek teljesítőképességét
-  Pozitív irányba alakítsa a gyermekek küzdővágát, versenyszellemét és a közös tevékenységek során alakuló csapat-szellemet.
-  Járuljon hozzá a harmonikus, összerendezett, fegyelmezett nagy-, és kismozgások kialakulásához.
-  Befolyásolja a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly alakulását.

Az óvodapedagógus feladata a mozgás terén

-  A mozgás-kedv felkeltése, fenntartása megfelelő motivációval, a mozgásra inspiráló biztonságos környezet alakításával, mozgásos tevékenységek pozitív megerősítésével, szükséges és elégséges szabályok tanításával.
-  A mozgással, mint eszközzel a gyermekek pszichomotoros (cselekvési) készségei képességei (észlelési, téri-tájékozódási, mozgásszervezési, koordinációs, egyensúlyozási készségek és képességek) fejlesztése, idegrendszerük erősítése.
-  A mozgás foglalkozások, mozgásos játékok szervezésével a gyermekek összerendezett nagy-, és kismozgás fejlődésének, a testséma és az oldaliság fejlődésének elősegítése.
-  Mozgásigény kielégítésére változatos mozgáslehetőségek teremtése szabad és szervezett formában (mindennapos testnevelés, testnevelés foglalkozás) a csoportszoba, a tornaterem, az udvar tér-kihasználásával.
-  A mozgásos tevékenység megfelelő érzelmi légkörben való vezetése.
-  Megfelelő hely (teremben, szabadban), idő és eszköz biztosítása a játékos mozgásoknak, az egészséges életmódot erősítő tevékenységeknek az óvodai nevelés minden napján.
-  Változatos lehetőséget teremt a megismert mozgások gyakorlására, a gyermeki mozgásszükséglet kielégítésére, a bal-estmentes környezetben.
-  A mozgástevékenységek szervezésénél szem előtt tartja a gyermekek egyéni adottságait, szükségleteit, képességeit és korosztályi sajátosságait (differenciálás).
-  Fejleszti a gyermekek kondicionális és koordinációs képességeit.
-  Tudatosan választ ki olyan mozgásos feladatokat, játékokat, melyek segítik a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést.
-  Beépíti a játékos tevékenységekbe az évkör és a természet által inspirált mozgásokat.
-  Kooperatív játékok széleskörű alkalmazásával elősegíti az összerendezett mozgás fejlődését.
-  A mindennapos mozgást lehetőség szerint a szabad levegőn vezeti le.

8. A külső világ tevékeny megismerése

“A természet varázsát ontja bőven. A fűben, a virágban és a közben. Ó, nincs a földön oly silány anyag, Mely így vagy úgy ne szolgálná javad: De nincs oly jó, melyben ne volna vész, Ha balga módra véle visszaélsz.”

(Shakespeare)

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alak, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiségsejtelme.

A külső világ tevékeny megismerésének óvodai szintű célja

-  A gyermek támogatása a természet és az ember által létrehozott környezetben való eligazodásban a felfedezésen, megtapasztaláson alapuló megismeréssel, információ –, és élményszerzéssel (érzéki, értelmi, érzelmi), az ismeretek rendezésével.
-  A természet és az emberi környezet mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseiről szerzett tapasztalatok kognitív feldolgozása.

A külső világ tevékeny megismerésének óvodai szintű feladata

-  A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása:
 - * a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére (szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj),
 - * az emberi munka, alkotások megbecsülésére,
 - * hagyományok ápolására nevelés, (helyi hagyományok és néphagyományok, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek egyes elemei)
 - * a szokások és normarendszerek, viselkedési formák, képességek alakítása során.
-  A környező valósággal való ismerkedés során tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a tárgyak, jelenségek formai, mennyiségi és téri viszonyairól.
-  Lehetőségek biztosítása matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazására.

Az óvodapedagógus feladata külső világ tevékeny megismerésének terén

-  Cselekvően átélethető, érzelmekre ható - spontán és szervezett módú - élmény-, tevékenység és tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.
-  Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosít a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, az ismeretek rendszerezésére, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
-  Épít a gyermekek megszerzett élményeire, tapasztalataira, az elérhető szűkebb természeti, emberi, tárgyi környezet nyújtotta lehetőségekre.
-  Segítség ad a gyermekek körülvélt természeti, emberi, tárgyi környezet (a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményének, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeinek egyes elemei) megismerésére, a benyomások érzelmi, tapasztalati úton történő feldolgozására.
-  Magatartásmodelljével a természet tiszteletét, értékeinek megóvására törekvést közvetíti a gyermekek, munkatársak, szülők felé.
-  A fenntartható fejlődés érdekében lehetőségeket teremt a környezettudatosság megélésére a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos tevékenységek, szokások gyakorlásával (egészséges táplálkozás, energiatakarékosság, az óvoda környezetében található értékek megismerése, az épített és a természeti környezet védelme, madárvédelem, hulladék kezelése).
-  Érzelmi megközelítéssel keresztül felkelti a gyermekek matematikai érdeklődését.
-  A spontán helyzetek matematikai tapasztalatszerzésre való felhasználása mellett, lehetőségeket teremt a matematikai tapasztalatok, ismeretek tevékenységekben való alkalmazására (mennyiségi, alak, nagyság béli és téri viszonyokat).
-  Megtalálja a kapcsolódási pontokat más tevékenységekkel, nevelési területekkel.
-  Az általa kialakított tanulási környezetben alkalmazott módszereivel (gyermeki személyiséghez igazodó differenciálás) segíti az élmény- és tapasztalatszerzést, feldolgozást (játék, szenzitív módszerek, életközösségek terepi tapasztaltatása, felfedezés, élménypedagógia stb.).
-  Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban, és a környezet alakításában.

Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében

I. Társadalmi környezet

1. Család
2. Az emberek élete (mesterségek, foglalkozások stb.)
3. Hagyományok

II. Épített környezet és társadalom:

1. Óvoda (tárgyi környezete) és környéke (utca, bolt, piac, játszótér, könyvtár stb.)
2. Közlekedés

3. Múzeumok, művészeti értékeink stb.

III. Természeti környezet (élő és élettelen)

1. Évszakok (jellemző jegyek, körforgás)
2. Az idő (napszakok, napok, hét, hónapok, évszakok)
3. Az időjárás
4. A környezet élettelen elemei (föld, víz, levegő, napsugárzás)
5. Égitestek (bolygók, csillagok)
6. Növények és gondozásuk
7. Állatok
8. A környezet színei
9. Az emberi test
10. Szülőföld (szülőfölddel való ismerkedés az óvodai kirándulások során)
11. Természet – és környezetvédelem
12. Zöld jeles napok (óvodai szintű: Az állatok világnapja, a Víz világnapja, a Föld napja, Madarak és fák napja)

Helyszínek: Óvoda udvar, kiskert, komposztáló, kerti tó, madárles; óvoda környéke (kertek, parkok) óvoda tágabb környezete (pl. Normafa, Fővárosi Növény- és Állatkert stb.)

Az érzékelés és a mozgás/cselekvés együttes fejlődése meg nem szűnő kapcsolat, – a gyermeki fejlődés e jellemzőjére a mozgásos aktivitására építünk a külső világ tevékeny megismerésében is.

III. FEJLŐDÉSI JELLEMZŐK

Óvodánkban a fejlődési jellemzők megismerésének céljából a nevelő – oktatómunka alapjaként mérési rendszert működtetünk.

Formái:

-  bemenetmérés- óvodába lépés 1-2. hónapjában
-  egyéni fejlődés jellemzőinek alakulása (részképességek) – jogszabályoknak megfelelően
-  kimenet mérés - jogszabályoknak megfelelően

A gyermek óvodába lépéséhez szükséges fejlettsége

-  A gyermek szükségleteit (ivás, evés, WC használat, melege van vagy fázik) jelzi környezete felé a kommunikáció és metakommunikáció segítségével.
-  Bizonyos fokú önállósulási törekvés jellemzi.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek testi, lelki és szociális érettsége biztosítja az eredményes iskolakezdést. Az óvodáskor végére többségük - belső érés, valamint a családi és az ezt kiegészítő óvodai nevelési folyamat eredményeként - eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az életkor figyelembevételével, lehetőség van a fejlettség szerinti beiskolázásra.

A fejlődés várható jellemzőit a központilag meghatározott iskolakészültségi sikerkritériumok alapján vizsgáljuk.

A GYERMEK TESTI ÉRETTSÉGE

-  Teste arányosan fejlett, első alakváltozás megtörtént/ befejeződött.
-  A fogváltás megkezdődött
-  Megfelelő teherbírású, alapvető testi képességei (erő, állóképesség, gyorsaság, ügyesség) életkorának megfelelő fejlettségűek.
-  Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani.

A GYERMEK MOTOROS FEJLETTSÉGE

nagymozgás

-  Mozgás során képes az iránykövetésre, az irányváloztatásra
-  Mozgása összerendezett

finommozgás

-  Szabályosan, 3 ujjal fogja a ceruzát

vizuomotoros mozgás

-  Kirakót, puzzle-t (7-8 elemű) önállóan kirak
-  Emberábrázolása felismerhető, kellően részletezett
-  Testhatárait érzékeli

A GYERMEK KOMMUNIKÁCIÓS FEJLETTSÉGE

beszédértés

-  Kérdésre adekvát választ ad
-  Megérti a kapott feladatot

beszédprodukció

-  Beszéde tiszta, érthető
-  Betartja a társas kommunikáció alapvető szabályait
-  Alkalmazza a nyelvtani szabályokat, nyelvtanilag helyesen fogalmaz.

A GYERMEK SZOCIÁLIS FEJLETTSÉGE

társas kapcsolatok

-  Bátran kezdeményez kapcsolatot, együttműködést
-  Érzelmeit szavakkal fejezi ki

játék

-  A közös játékban együttműködésre törekszik.

énfejlődés

-  Elfogadja, ha valamit nem kap meg azonnal, képes várni.
-  Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni.

A GYERMEK ÖNÁLLÓSÁGÁNAK FEJLETTSÉGE**önállóság**

-  Képes az önkiszolgálásra

önszabályozás

-  Magatartásában, viselkedésében megjelenik a szabálykövetés
-  Képes alkalmazkodni a szokás- és szabályrendszerhez
-  szokások
-  Képes elfogadni és betartani a felnőtt elvárásait
-  Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természet és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek (pozitív érzelmi viszonyulás).

A GYERMEK KOGNITÍV FEJLETTSÉGE**megismerő funkciók**

-  Képes egy tevékenységre, feladatra hosszabb ideig összpontosítani
-  Rövid mondókat, éneket könnyedén tanul
-  Tisztában van a jobb- és baloldal fogalmával, használja ezeket a szavakat.
-  Emlékezete már egyszerre 4-5 elem megőrzésére is képes.
-  Kialakult a testséma
-  Biztosan választja ki az alakot a háttérből
-  Képek sorbarendezeésével összefüggő történetet alkot
-  Ismeri a napszakokat, a hét napjait, az évszakok főbb jellemzőit
-  Kitartó a játék, a tevékenység során akkor is, ha akadályba ütközik
-  Egyidejűleg akár két dologra is tud figyelni
-  Kis számok körében számlál
-  Önmagáról, környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik (tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását)

Sajátos nevelési igényű gyermekek:

-  A szakértői vélemény megállapításai és útmutatásai szerint, az egyéni fejlesztési terv alapján juttatjuk fejlettségük magasabb szintjére.
-  Fejlődésük csak önmagukhoz képest mérhető, ezért a kimeneti szabályozás mutatóit náluk is mérjük, de az átlagszámításnál figyelmen kívül hagyjuk.
-  Sikerkritériumok: a gyermekek beilleszkedése, fejlődése, az együtt haladás lehetősége.

IV. SZERVEZETI ÉS IDŐKERETEK – AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

Csoportszervezés elvei

-  Homogén csoportok: az egymáshoz közel álló korosztályú gyermekekből alakítjuk.
-  Heterogén csoportok: szervezése a jelentkezések függvényében történik.
-  A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.
-  A csoportvezető óvodapedagógusok lehetőség szerint 3, illetve 4 évig viszik csoportjukat.
-  Csoportlétszámok alakulása: csoportlétszám: 25 gyermek; törvényi szabályozásnak megfelelően
-  A hetirend és a napirend biztosítja az egészséges életritmust, a megszokott tevékenységek sorrendje erősíti a gyermek biztonságérzetét, segíti az időben való tájékozódást.

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élıszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Hetirend

-  A hetirend megszervezésével biztosítjuk a gyermekek személyiségfejlődéséhez szükséges megfelelő időtartamú, párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek időbeli feltételeit.
-  Kialakításánál a 6 csoport életrendjének összehangolását tartjuk szem előtt – különösen a tornaterem használatánál.

Napirend

-  Az óvoda reggel 7 - 18-ig tart nyitva. A szülői igények ismeretében 7 - 7³⁰-ig és 17-18-ig egy- egy óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel heti forgásban. 7³⁰ - 17-ig mindenki a saját csoportjában végzi nevelő munkáját.
-  A különböző tevékenységekhez és gyermeki szükségletekhez igazodva segíti elő az egészséges életmódra nevelést, a harmonikus személyiségfejlesztést.
-  Napirendünk rugalmassága mellett biztonságot, állandóságot ad a gyermekeknek - segíti a szokás-, és normarendszer alakulását.
-  A legtöbb időt a játékra fordítjuk, a reggeli és délutáni összevont működés ideje alatt is a szabad játék a gyermekek elsődleges tevékenysége.
-  A lehetőségek kihasználásával minél több időt töltünk a szabadban (levegőzés, játék, különböző tevékenységek).
-  Aktív nevelési idő: 8 – 12⁰⁰ –ig tart. Ezután délutáni pihenés, délutáni mosdóhasználat, kisétkezés és játék hazame-netelig.
-  9 és 10 óra közötti időtartam a tanulási folyamat intenzív időszaka. Szervezeti formái: kötetlen és kötelező jellegű - fokozatosan növekvő időtartamú (5 – 35') - csoportos beszélgetések, tevékenységek, foglalkozások.
-  A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.
-  10 óra körül, illetve az udvari időben (amely ez esetben korábban kezdődik) kerül sor a 20 – 30 perces mindennapos mozgásra, majd a levegőzésre.
-  Optimális arányt alakítunk ki a mozgást és pihenést célzó tevékenységekben: elégítse ki a mozgásigényt, teremtsen lehetőséget a regenerálódásra.
-  A pihenés hosszát a gyermekek korosztályi sajátosságainak és egyéni szükségleteinek összehangolásával alakítjuk ki a csoportokban.
-  Napirendünket az évszakok változásához, az időjáráshoz is igazítjuk.

TEVÉKENYSÉG	3-4 ÉVESEK	4-5 ÉVESEK	6-7 ÉVESEK	TANKÖTELESEK +
Játék, egyéb szabadon választott tevékenység*	6 óra 20'	6 óra 10'	6 óra 35'	
Kötelező foglalkozás	5-20'	20-30'	30-45'	
Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység (A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.)				napi összesen 45' (a kötelező foglalkozással együtt számítva)
Ebéd	45'	45'	40'	
Öltözködés, testápolás, tisztálkodás	1 óra 15'	1 óra 15'	1 óra	
A déli meleg főétkezést követő pihenés	2 óra	1 óra 45'	1 óra 30'	
Mindennapos mozgás	20'	30'	30'	
Összesen	11 óra	11 óra	11 óra	45'
Tevékenységekben megvalósuló tanulás (kezdemenyezés)	5-10'	10-20'	20-35'	
Folyamatos reggeli ½ 8 – 9 óráig	1 óra	1 óra	1 óra	
Szabadban töltött idő (minimum)	1 óra	1 óra 30'	1 óra 45'	

Tervezés

Programunkban meghatározott nevelési célok és feladatok ismeretében tervezzük meg a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva – ezt az éves nevelési tervben rögzíti a csoporttal foglalkozó két óvodapedagógus. Intézményünk nevelési-oktatási céljai meghatározzák a módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását.

Nevelőmunkánk a képességek, készségek, attitűdök (kompetenciák) fejlesztésére irányul, a tapasztalatok gyűjtésére és a képességek alkalmazására tesszük a hangsúlyt.

Anyaggyűjtemény

-  témahét gyűjtemény - a külső világ tevékeny megismerése során feldolgozandó témakörök tevékenységfajta szerinti megvalósítási lehetőségeit tartalmazza

Tevékenységek tervezése

A tanulási folyamat tervezésének alapját a pedagógiai program „Témakörök a külső világ tevékeny megismerésében” című fejezet képezi, mely minden területet felölel (komplexitás, projekt szerű tervezés, témahetek).

A tevékenységeket komplexen, témahét formában vagy projektszerűen tervezi a pedagógus – figyelembe veszi, hogy mindennap más - más tevékenység kell, hogy meghatározza a tanulási folyamatot.

-  Az ismeretanyag alkalmazásának változatos lehetőségeinek rögzítése: Játék; Munka jellegű tevékenységek; Mozgás; A külső világ tevékeny megismerése; Verselés, mesélés; Ének, zene, énekes játék, gyermektánc; Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka;

-  Megvalósulás eredményeinek figyelembevétele a további tervezésben.

A nevelőmunka tervezési rendszere

-  A gyermekcsoportok egy nevelési évre szóló tervét a csoportok óvodapedagógusai készítik el. Egységes rendszerbe illesztve tervezi az adott pedagógiai céloknak megfelelő stratégiákat, folyamatot, munkaformát, módszereket, eszközöket. Az óvodapedagógusok együttműködése a tervkészítés kritériuma, tekintettel arra, hogy a csoportban dolgozók együtt felelnek a megvalósításáért.
-  Az intézményi nevelési-oktatási céljaink határozzák meg a módszerek, eljárások kiválasztását, alkalmazását.
-  A pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz és egyéni fejlődési üteméhez igazodva, pedagógiai programunknak megfelelően csoportra szabottan tervezzük meg. Az értékelés a kitűzött célok, és az elért eredmények összevetésével történik.
-  A pedagógiai munka megfelel az éves tervezésben foglaltaknak, az esetleges eltérések indokoltak.
-  A teljes pedagógiai folyamat követhető az oviKRÉTA felületén a projektorientált tanulás tervezésében, értékelésében és a gyermeki produktumokban. A gyermeki produktumokat az aktuális nevelési évben, május végén hazaadjuk.
-  A gyermekek egyéni fejlesztésének terve és értékelése az egyéni fejlesztési lapokon történik. Ezeket fejlődési ütemük, képességeik aktuális szintjének nyomon követése és a tervezett fejlesztés elősegítése érdekében vezetjük.

Szempontok a tervezéshez

Nevelési terv:

-  Feleljen meg pedagógiai programunknak.
-  Vegye figyelembe a korosztályi sajátosságokat.
-  Alapuljon az év eleji felmérésen.
-  Jelenjenek meg az előző évi gyermekelégedettség mérés eredményeiből fakadó feladatok.
-  Tartalmazza az Éves Munkatervben meghatározott és a csoportra vonatkozó fejlesztési célokat, feladatokat, a fejlesztés módszereit, jelölje az óvodapedagógus feladatait.

Tevékenységek tervezése:

-  Legyen meghatározott célja.
-  Fő célja és a nevelési területenként kijelölt fejlesztési feladatok alapuljanak a pedagógiai programunkban meghatározott nevelési területek céljain, feladatain – figyelembe véve az adott óvodáskori szakaszban a korosztályi sajátosságokból fakadó jellemzőket és az elsajátítandó ismereteket.
-  Tartalmazza az aktuális időszak tevékenységeit.
-  A tevékenységformák tervezésénél anyagmegjelölés mellett a didaktikai és a fejlesztési feladatok is kerüljenek kijelölésre.
-  Az óvodapedagógus törekedjen a pedagógiai program értékeinek megőrzésére, beépítésére (téma kiválasztása, súlypontok figyelembevétele).
-  A tervezés középpontjában a tevékenység (felfedezés, megismerés, kísérletező problémamegoldás) álljon.
-  A fejlesztési feladatok feleljenek meg a korosztályi sajátosságoknak, épüljenek egymásra és jelenjen meg a differenciálás.
-  Az anyag- és feladatmegválasztás során az óvodapedagógus vegye figyelembe az egyéni érettséget, a pszichikus képességek fejlődését, támaszkodjék a gyermekek érdeklődésére (differenciált nevelés).

Szervezési feladatok:

-  Tartalmazza a nevelőmunkához szükséges feltételek megteremtését.
-  Tükrözze a program sajátosságait, kövesse a hármas egység felépítését.
-  Szolgáljon a tervezési időszak eseményeihez kapcsolódó feladatok rögzítésére.
-  Tartalmazza a tervezett programok időpontját, a programszervezés felelősét és a megvalósítás igazolását.

Személyiségfejlesztés

-  Az óvodapedagógus évente a gyermek értelmi, lelki, szociális és testi fejlődésének eredményét szükség szerint, de legalább nevelési évenként kétszer - jogszabályban meghatározottak szerint – dokumentációban rögzíti és tájékoztatja a szülőt a gyermek fejlődésének eredményeiről.
-  A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.
-  Rögzíti a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket.
-  A felmérést az oviKRÉTA felületén előírt mutatók szintjének rögzítésével végzi.
-  A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltés kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.
-  A mérési és értékelési eredményekre építi további tervezőmunkáját.
-  A tapasztalatszerzés alapjának a cselekvést tekinti.
-  A gyermekek korosztályi sajátosságainak figyelembevételével választja meg a foglalkozásokon alkalmazott módszereit.
-  A gyermekek fejlődése érdekében mindig annyi segítséget nyújt, amennyi a további önálló cselekvéshez szükséges.
-  A fejlesztés eredményét folyamatosan nyomon követi az óvodapedagógus, szükség szerint fejlesztési célú korrekciót hajt végre.
-  A fejlesztés megvalósulása nyomon követhető az intézmény dokumentumaiban (csoportnapló, egyéni fejlesztési terv, éves beszámoló) a mindennapi gyakorlatban (óvodai és óvodán kívüli tevékenységek).

A gyermekek egyéni fejlesztésének tervezése

-  Alapuljon a gyermek anamnézisének és a fejlődésének mutatóin.
-  Jelölje meg a tervezett fejlesztést, annak módszereit, eszközeit.
-  Tartalmazzon megállapításokat az előzőleg kijelölt feladatok teljesüléséről.
-  Ezt kövesse ismét a fejlesztés tervezése és a módszerek, eszközök megjelölése.
-  Szükség szerint tartalmazza az esélyegyenlőség javítását, az esélyegyenlőtlenség csökkentését és a tehetséggondozást célzó feladatokat.

A nevelési év tagolása

- Óvodakezdés 3 éveseknél
- 2 hónap beszoktatási - befogadási idő
- Nagyobb korcsoportoknál
- 1 hónap ismételt óvodaelfogadás, megfigyelési idő
- I. aktív nevelési időszak: szeptembertől decemberig (szeptember a befogadás, felmérések időszaka a nagyobb csoportoknál)
- II. aktív nevelési időszak: januártól májusig
- Nyári hónapok
- nyári élet megtervezése, létszám függvényében csoportösszevonások, szabadban töltött idő megnövekedése

V. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE

Közvetlen partnerek

Család, Szülő, Gondviselő

Az együttműködés alapelvei

-  Nevelőmunkánk során a családi nevelés a meghatározó, az óvoda a családi nevelés kiegészítője.
-  A szülőkkel bizalomteljes kapcsolat kiépítésére törekszünk.
-  A szülőket nevelőpartnernek tekintjük, velük együttműködünk gyermekeik nevelése, fejlesztése terén.
-  Tiszteljük a Szülőt a kölcsönösség jegyében.

Az együttműködés tartalma

-  Nevelői attitűdök, eljárások és elvárások összehangolása.
-  A család szokás-, és szabályrendszerének elfogadása, és tapintatos befolyásolása az életmód jó szokásainak kialakításában.
-  Tájékoztatás óvodánk nevelési tevékenységeiről, pedagógiai programjáról.
-  Óvodánk nevelői szellemiségének elfogadtatása.
-  A szülői vélemények megismerése, segítségadás jogaik gyakorlásához (érdekérvényesítési lehetőségek biztosítása), kötelességeik betartásához.
-  Óvodánk iránt érdeklődő szülők és gyermekeik számára „Nyílt hét” szervezése.
-  A szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásáról.
-  Szoros együttműködés a sérült gyermek családjával.
-  Óvodánkban a pedagógiai programban és az Éves munkatervben rögzített közösségi programok szervezése - Az óvodai nevelés országos alapprogramjában előírtaknak megfelelően- az „örömteli érzelmi állapot” 5elérése céljából.

A kapcsolattartás módjai, formái, lehetőségei

-  családlátogatás (ha a szülők igénylik, illetve az óvodapedagógusok szükségesnek látják)
-  fogadóóra
-  szülői estek, értekezletek
-  nyílt napok
-  ünnepeken való részvételi lehetőség a Szülői Közösség tagjainak;
-  szülőknek Mihály nap, Mackó nap, Zöld családi sportnap, Nagyok búcsúja, Nyitva van a Fondóka
-  nagyszülők délelőtti
-  családi műhely
-  szülői közösség fórumai
-  folyamatos tájékoztatás a faliújságon és más csatornákon keresztül
-  közös kertrendezés
-  évszázó kirándulás
-  „Bocsváró” nyílt nap és Tájékoztató Szülői értekezlet a leendő óvodások számára
-  Mackós Óvoda honlapja

A család és az óvoda tartalmi kapcsolatának továbbfejlesztési lehetőségei

-  Szülői esteken közös témák megbeszélése, vitafórumok szervezése- kötetlen formában
-  Meghívott előadókkal vitaestek szervezése (orvos, pszichológus, szociális asszisztens, tanítók, logopédus stb.)

A család és az óvoda kapcsolatának tartalmi továbbfejlesztésének területei, szemléletformálás területei

-  A befogadó nevelés elfogadtatása: az integráció, inklúzió – nevelés értékeinek közvetítése.
-  Iskolai beilleszkedés közvetett segítése: az iskolára való alkalmas fejlettség elérése a családi nevelést kiegészítve a gyermek személyiségét kibontakoztató 3-4 éves óvodai folyamat eredménye.

⁵ „Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családias hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.”

363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

-  Szülők tájékoztatása: betekinhetnek gyermekük aktuális fejlettségi szintjét, jellemzőit, fejlesztési feladatait tartalmazó dokumentumokba, kérhetik ennek rövid kivonatát.
-  Környezettudatos magatartás alapozása: szülők bevonása az óvodában a gyermekekkel együtt megvalósítható tevékenységekbe (tudatos szemléletformálás, indirekt hatások).
-  Szabad játék prioritásának elfogadtatása.
-  Szokás-, és normarendszer megalapozása: az óvodai dokumentumokban megfogalmazott szokás-, és normarendszer elfogadására, a családok nevelési felfogásába építésre motiválás. A családok által képviselt különböző gondolkodásmódok értékeinek elfogadása. Közös gondolkodás, véleménycsere, plurális értékek beépítése a nevelőmunkába.

A Szülői Közösség /mint összekötőkapocs/ feladata

-  A szülői érdekképviselőt ellátása.
-  Az óvoda nevelési elveinek, módszereinek, programjainak ismertetése, egyetértési jogának érvényesítése.
-  A nevelőmunkát segítő kapcsolat kialakítása a szülők és az óvodavezetés - az óvodapedagógusok - és az óvoda alkalmazottai közt.
-  Óvodai programokon, ünnepeken, jeles napokon való részvétel.

Óvodánkban a pedagógiai programban és az éves munkatervben rögzítettek szerint vesznek részt a szülők a közösségfejlesztésben

Bölcsőde

Kapcsolattartás

-  A bölcsőde, mint az óvodába lépés előtti intézményes nevelés színtere, hasznos információkat adhat a gyermekek óvodáskor előtti fejlődéséről. Az átmenetet segíti a két intézmény és a gyermekek gondozásáért, neveléséért felelős felnőttek kapcsolatfelvétele. A kapcsolatfelvétel kétirányú, mind a bölcsőde, mind az óvoda kezdeményezheti.

Iskola

Kapcsolattartás

-  Kapcsolattartás a Németvölgyi Általános Iskola –Ökoiskolával a gyermeki környezettudatos magatartás alakítás támogatása céljából és a két nevelési területben rejlő módszertani lehetőségek közelítése, adaptív szakmai párbeszéd kezdeményezése céljából.
-  Iskolák tájékoztató anyagainak eljuttatása a szülőkhöz, iskolai bemutató órák lehetőségeire figyelemfelhívás - „Iskolás leszek!” faliújság aktuális működtetése.
-  Nagycsoportosainkkal óralátogatás.

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat - fenntartó

Kapcsolattartás

-  a fenntartó képviselőivel az óvodavezető tartja kapcsolatot

Közvetett partnerek

Pedagógiai Szakszolgálatok

Kapcsolattartás

-  értekezletek, fórumok, rendezvények
-  pszichológus, logopédus óvodai tevékenységén keresztül
-  Komplex szakértői vélemény kérése a sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, illetve a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, megsegítése érdekében
-  Szakértői véleménnyel rendelkező gyermekek fejlesztéséhez iránymutatás kérése
-  A hozzánk járó sajátos nevelési igényű gyermekekkel foglalkozó gyógypedagógusokkal kapcsolattartás
-  Az utazó logopédussal rendszeres konzultáció a gyermekek fejlődésének segítése érdekében

Kapcsolattartás szintjei

-  Szakértői Bizottság – vizsgálati kérelmek
-  nevelési tanácsadás, pszichológiai megsegítés
-  fejlesztések
-  logopédiai ellátás
-  gyógytestnevelés

Egészségügyi intézmények

A gyermekek rendszeres egészségügyi felügyelete a védőnő és a fogorvos által biztosított.

Az óvoda kapcsolatot tart a területi gyermekorvossal.

Az egészségügyi ellátásban közreműködik még a fogorvos és a fogászati asszisztens.

Az óvoda közreműködésével szervezett szűrővizsgálatok:

-  fogászati szűrés –évente
-  egészségügyi szűrés (hajvizsgálat) – félévente

Családsegítő és Gyermekjóléti Központ

Kapcsolattartás

A Családsegítő és Gyermekjólét Központon belül működő Óvodai és iskolai szociális segítők munkatársával a kapcsolatot az óvodaigazgató gyermekvédelmi felelős tartja.

A kapcsolattartás formái, lehetséges módjai

-  a gyermekjóléti szolgálat értesítése – ha az intézmény a szolgálat beavatkozását szükségesnek látja,
-  az intézmény segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól, ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni
-  esetmegbeszélés – az intézmény részvételével a szolgálat felkérésére,
-  a gyermekjóléti szolgálat címének és telefonszámának intézményben való kihelyezése, lehelővé téve a közvetlen elérhetőséget,
-  előadásokon, rendezvényeken való részvétel az intézmény kérésére.

Ha további intézkedésre van szükség az intézmény megkeresésére a gyermekjóléti szolgálat javaslatot tesz arra, hogy az intézmény a gyermekvédelmi-rendszer keretei között milyen intézkedéseket tegyen.

Az együttműködés alapját képezi: az észlelő-és jelzőrendszer ágazatok, intézmények, szakemberek és magánszemélyek közötti együttműködés, melynek célja a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése, felismerése és jelzése az erre a célra kijelölt professzionális szolgáltató felé. Az együttműködés során kiemelkedő szerepe van a folyamatos információáramlás biztosításának, a gyermekek és családjaik problémáinak mielőbbi megoldása, a krízishelyzet következményeinek enyhítése, állapotromlásának megelőzése érdekében. Az óvodai és iskolai szociális segítő aktív jelzőrendszeri tagként látja el a feladatát.

A kapcsolatfelvételt kezdeményezheti az Oktatási intézmény, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó is.

Az óvodai és iskolai szociális segítő a gyermeknek, a családjának és az intézmény dolgozóinak nyújtó támogatást oly módon, hogy

-  segíti a gyermeket a korának megfelelő, nevelésbe, oktatásba való beilleszkedéséhez, tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
-  segíti a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők feltárását és megoldását,
-  segíti a gyermek családját és az óvodapedagógust is a gyermek szükségleteinek felismerésében és figyelembevételében, elsődlegesen a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében.
-  az óvodai és iskolai szociális segítő részt vállal az intézmény mentálhigiéniai-sport, -és kulturális rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában, valamint aktív részvételével elősegíti a prevenciók programok szervezését, megvalósítását.
-  az iskolai és óvodai szociális segítő igény esetén lehetőségéhez mérten részt vesz a tantestületi óvodai és szülői értekezleteken.
-  az óvodai és iskolai szociális segítője támogatja az adott intézményben a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetését, illetve a köznevelési intézményben felmerülő életvezetési, szociális, szocializációs problémák

megoldásához nyújt segítséget a gyermekeknek, családjaiknak, igény szerint óvodapedagógusoknak, valamint a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek egyaránt.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Központ az alábbi szolgáltatásokat biztosítja a köznevelési intézményben az igények és lehetőségek figyelembevételével egyeztetést követően:

Tanácsadás keretein belül:

-  Tanácsadás a szülőknek gyermeknevelés és a családi élet más területein jelentkező problémák esetén, valamint a gyermek eltérő fejlődése kapcsán jelentkező óvodai problémáknál.
-  Információnyújtás elérhető szolgáltatásokról, jogokról, a szociális rendszer működéséről, ügyintézésben való segítségnyújtás, pályaorientációs tanácsadás;
-  Közvetítés a szülő és az óvodapedagógus közötti konfliktusban, részvétel a pedagógus és a szülő közötti megbeszélésen;
-  Közvetítés különböző szolgáltatások eléréséhez;
-  Pedagógus konzultációs lehetőség biztosítása;
-  Krízisintervenció;
-  A probléma megoldásában való segítségnyújtás, egyéni tanácsadás a gyermekek, fiatalok számára, kompetencia határokon belül, delegálás.

Csoportban végzett munka keretein belül:

-  gyermek megfigyelése csoporthelyzetben felkérésre.

Közösségi munka keretein belül:

-  Együttműködés kialakítása az intézmény más segítő szakembereivel (team);
-  Együttműködés a partner intézményekkel;
-  Részvétel-amennyiben szükséges- a nevelőtestületi ülésen, intézmény által szervezett rendezvényeken, projektekben stb.

Megkeresésre:

-  Lehetőség szerint részvétel a szülői értekezleteken,
-  Együttműködés az intézményen belül működő szülői szervezettel.

Feladataink

-  Szükség esetén együttműködés kialakítása, kapcsolat folyamatos fenntartása, a közös tevékenykedés lehetőségeinek megkeresése a gyermekvédelmi felelősön keresztül.

Köznevelési, közművelődési és egyéb intézmények

-  Hegyvidéki Óvodák,
-  Hegyvidéki Kulturális Szalon
-  MOM Kulturális Központ
-  Szabó Ervin Könyvtár
-  Hegyvidéki Galéria

Kapcsolattartás

-  Kapcsolatkeresés
-  Az intézmény programjain való részvétel.
-  Közös rendezvény, program szervezése.

Elsősorban a kerületi, emellett a kerületen kívüli óvodák közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda kapcsolatépítésre törekszik, és - lehetőségei szerint - szakmai kapcsolatot tart fenn.

A kerületben lévő közművelődési intézmények programjainak figyelemmel kísérése - beépítése nevelő munkánkba, szülők felé ajánlása.

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

VI. A GYERMEKEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknél törekszünk a megfelelő információk feltárására, és ennek tükrében végezzük nevelő, fejlesztő és oktató munkánkat. Óvodánkban fejlesztőpedagógus tart felzárkóztatást célzó egyéni foglalkozásokat az iskolai élet megkezdését megelőzően.

Gyermekvédelem

“Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.”

/Tamási Áron/

Alapja

-  Gyermei Jogok Chartájának betartása
-  Gyermekvédelmi és a köznevelési törvény

Felelőse

-  A gyermekvédelmi felelős
-  Csoportos óvodapedagógusok

Célja

-  Figyelemmel kísérni és a lehetőségekhez mérten pozitív irányba befolyásolni a gyermekekre ható környezetet.
-  Kiszűrni és felmérni a hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek korosztályi érettségtől eltérő viselkedési és pszichés zavarait.
-  A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének nyomon követése, ehhez szükséges feltételek meglétének figyelemmel kísérése.
-  A gyermekvédelem preventív, speciális és gondozói tevékenységével segíteni a gyermekek pozitív személyiségfejlődését.

Feladata

-  Folyamatos kapcsolattartás a gyermekvédelmi és szociális szervekkel.
-  A családok helyzetének tapintatos feltárása.
-  A csoportos óvodapedagógusokkal együtt a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű /anyagi, erkölcsi, egészségi, nevelési-neveltségi/, halmozottan hátrányos helyzetű, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, védelembe vett gyermekek felmérése, segítése a szülők tájékoztatásán keresztül.
-  Családjuk segítése a megfelelő fórumokhoz való irányítással (Pedagógia Szakszolgálat, Kerületi Családterápiás és Családsegítő központ Gyermekjóléti szolgálata, Polgármesteri Hivatal Népjóléti Iroda, egészségügyi és közművelődési intézmények).
-  Bizalom teli kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
-  Szülők tájékoztatása a lehetséges támogatásokról, kedvezményekről.
-  A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődése érdekében összekötő kapocs szerepének ellátása: család, pszichológus, fejlesztőpedagógus, szakértői bizottság közt.
-  Folyamatos tájékozódás a gyermekvédelemmel, sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos törvényi változásokról, helyi rendeletekről; s azokról a nevelőtestület tájékoztatása, illetve beépítése munkánkba.
-  A gyermekvédelmi feladatok körütekintő ellátása, a pedagógiai titoktartás betartása, az ügyintézés empátikus végzése.

Preventív gyermekvédelem

-  Az óvodapedagógusok és a szülők közti jó kapcsolat, együttműködés kialakítása (őszinte, bizalmas, meghitt, segítőkész).
-  Nevelési eljárásokban összhang kialakítása.

Segítő nevelés

-  Fontosnak tarjuk, hogy az együttéléshez nélkülözhetetlen ismereteket elsajátíttassuk a gyermekekkel – kialakítsuk a helyes viselkedési szabályrendszert, pótoljuk a hiányzó ismereteket.
-  A személyiséglapokon rögzítjük az e téren végzendő feladatainkat.
-  Fejlesztő tevékenységünkben aktívan részt vesz fejlesztőpedagógusunk, ezenkívül bevonjuk óvodánk logopédusát, szükség esetén a Pedagógia Szakszolgálat pszichológusait, a gyógypedagógiai segítő szolgálatok munkatársait.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

-  Kapcsolattartás a külső intézményekkel (Kerületi Családterápiás és Családsegítő Központ Gyermekjóléti Szolgálat, Polgármesteri Hivatal Népjóléti Irodája, egészségügyi-, közművelődési intézmények).
-  Továbbképzéseken, tanácskozásokon való részvétel.
-  Szükség esetén esetmegbeszéléseken való részvétel.
-  Szükség esetén a jelzőrendszereken keresztül az illetékes szervek értesítése.
-  A gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények nevének, címének, telefonszámainak közzététele.

Intézkedések, tevékenységek

-  Óvodánkban a felzárkóztatás, mint segítő tevékenység az egyéni, differenciált fejlesztés eszközével szolgálja az esélyegyenlőség megvalósítását, a sajátos nevelési igényű gyermekek integrálását, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését, a beilleszkedési zavarok korrekcióját.
-  Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál számukra.
-  A gyermek egyéni, differenciált fejlesztését az óvodapedagógus a saját megfigyelései alapján, szükség esetén szakemberek vizsgálatainak eredményei, javaslatai figyelembevételével végzi.
-  Óvodánkban a prevenció és a korrekció funkcionál a gyermekek beilleszkedési zavarának esélyegyenlőségét, a szociális hátrányokból eredő fejlődésbeli elmaradás enyhítését segítő, tevékenységként. Ez az óvodába kerülés pillanatától kezdődik és annak befejezéséig tart.

A segítő tevékenységek célja:

- Olyan pedagógiai környezet alakítása, amely segítséget ad a gyermek meglévő hátrányainak csökkentésére, a felzárkóztatásra.

Prevenció:

A korosztályi sajátosságoknak megfelelő, mindennapokat átható fejlesztések biztosítása a fejlődés szenzitív időszakainak figyelembevételével.

Minden gyermekre kiterjed az óvodai élete alatt. Ennek a célja a lehetséges problémák megelőzése. Feltétele, az adott korosztályi sajátosságok és a csoportba tartozó gyermekek ismerete. A prevenció fejlesztést az életkorra legjellemzőbb tevékenységi formákhoz kapcsoljuk.

-  3-4 éves kor: nagymozgások, testséma
-  4-5 éves kor: testséma/oldalás, szem-kéz koordináció, egyensúlyérzék
-  5-6 éves kor: percepció, finommotorika

Korrekció:

Ez a pedagógia tevékenység a különféle elmaradások, funkciózavarok rendezésére szolgál.

Ezt meg kell előznie (pszichikai) vizsgálatnak, amelyet szakember végez (fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus, gyógy-pedagógus). Pontosan behatárolja a lemaradás területét és mértékét, ehhez keres foglalkozási formákat és eszközöket segítve a pedagógus munkáját.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek

Sajátos nevelési igényű gyermek

-  Sajátos nevelési igényű gyermekek, akik Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Székhelyi Szakértői Bizottság által kiállított szakértői véleménnyel rendelkeznek.
- Óvodánkba – előzetes vélemény alapján – az olyan ép értelmű sajátos nevelési igényű gyermek integrált óvodai nevelésének feladatait látjuk el, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján érzékszervi, hallási fogyatékos gyermek; beszéd fogyatékos gyermek; egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermek; autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek.

Az integráció feltételei óvodánkban:

-  a befogadó pedagógus szemlélete, módszerei, segítőkészsége, kreativitása,
-  utazó gyógypedagógus és fejlesztőpedagógus jelenléte, segítsége: a befogadásnál, a gyermek fogyatékoságából adódó feladatok meghatározásánál, a fejlődés nyomon követésénél,
-  szülőkkel való szoros együttműködés

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés – az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

-  a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
-  a gyermek iránti elvárást fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
-  terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A sajátos nevelési igény kifejezi

-  a gyermek korosztályi sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
-  a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejlesztetheit.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység (a továbbiakban: rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység) olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek sajátos nevelési igényének megfelelő szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktorpszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A fejlesztés céljait minden esetben a fejlesztetheit megfogalmazó pedagógiai-gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

Óvodapedagógus feladatai:

-  a gyermekek speciális testi-lelki szükségleteinek megismerése és lehetőségeken belüli kielégítése
-  csak annyi segítség nyújtása, amennyi a gyermek további önálló cselekvéséhez szükséges, - ennek foka természetesen állandóan változó tényező, amihez folyamatosan alkalmazkodni kell,
-  a csoportba való beilleszkedés - elfogadás és elfogadtatás- segítése,
-  egyéni fejlesztési terv készítése, individuális módszerek, technikák alkalmazása,
-  a tevékenységek során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – az adott szükséglethez igazodó módszerek, eljárások megválasztása,
-  egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívák keresése,
-  alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,
-  szülőkkel való együttnevelésre törekvés
-  együttműködés a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásai, javaslatai beépítése a pedagógiai folyamatokba.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A hallási fogyatékos (hallássérült) gyermek

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedomaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedomaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszédtartományban mért hallásvesztesség 30–45 dB közötti, közép súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztességet mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszédprodukciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától. a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai habilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk, valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlanága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tisztaságának hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességszervezésben (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképességszavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkal való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyelmetlen gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyelmetlenséghez a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló figyelmetlenség módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkéscik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkéscett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nem beszélő, vagy megkéscett beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált – vizuálisan segített – kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésszavarok, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülőkkal való együttműködés eredményeképpen az egész ében töltött idő – különösen a természetes élethelyzetek – használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési

helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – rész képesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a rész-képesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítmény-kudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztését a fejlesztőpedagógus végzi azoknál a gyermekeknél, akiket a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálata alapján fejlesztő pedagógiai megsegítésre javasolt.

A fejlesztő foglalkozások célja a képességek korai fejlesztése, az iskolára való felkészítés, a tanulási képességek megalapozása, javítása, a tanulási és egyéb rész-képességzavarok kialakulásának megelőzése.

Kiemelten tehetséges gyermek

A tehetséggondozás megvalósítása a személyre szabott egyéni fejlesztésen keresztül és a tankötelesek számára biztosított Gazdagító – tehetséggondozó Műhelyekben történik.

Gazdagító – Tehetséggondozó Műhelyek

A gyermeki képességek kibontakoztatására és megerősítésére óvodánk gazdagító - tehetséggondozó műhelyeket működtet a tanköteles gyermekek számára.

A műhelyek célja többoldalú tapasztalatszerzési és együttműködési lehetőségen keresztül a gyermeki érdeklődés irányultságának alakítása.

A gyermekek a műhelyekben vegyes összetételű csoportokban vesznek részt, melynek előnyei: lehetőség nyílik más felnőttekkel kapcsolatos interakciókon és csoportokba járó gyermekekkel való együttműködésen keresztül a szociális kompetenciák erősítésére.

A műhelyek típusa választható, módosítható, melyről adott nevelési évben nevelőtestület dönt, figyelembe véve a tanköteles gyermekek számát, irányultságát (csoportszinten) és a műhelyt vezető óvodapedagógus attitűdjét.

Az adott nevelési évet megelőzően olyan műhelytípus bevezetéséről is döntés születethet, melyet nem tartalmaz pedagógiai programunk (anyagszükségletét a költségvetésből rendezzük).

Műhelytípus variációkGondolkodó műhely célja:

-  Az észlelési folyamatok és a teljes kognitív szerveződés tökéletesítése
-  Tanuláshoz való pozitív viszony alakítása, erősítése folyamatos visszajelzéssel, dicséréssel, elismeréssel

Táblás játékok műhely célja:

-  Olyan nevelési folyamat megszervezése és feltételeinek biztosítása, melyben a gyermekek gondolkodása, logikai – kombinatorikai képességei fejlődnek; szabálytudatuk – szabálykövetésük erősödik.

Hagyományőrző műhely célja:

-  A népi kultúra iránti fogékonyság fejlesztése, a népi kismesterségek felidézése, a hagyomány tisztelete, az ember és a környezet harmóniájának fenntartása.

Drámajáték műhely célja:

-  Az iskolai érettséghez szükséges készségek, képességek alakítása, megerősítése (kudarctűrő képesség-, társas kompetenciák-, önismeret-, kommunikációs- és metakommunikációs készségek-, kreativitás-, gondolkodás-, figyelem-, hallás fejlesztése)

Madarászovi műhely célja:

-  A gyermeki, környezetre figyelő, környezettudatos magatartás alapozása a madarakkal kapcsolatos ismeretek szerzésével és azok rendszerezésével.

Magyar néptánc és népi játékok gazdagító műhely célja:

-  „Elvetni” a magot a gyermekek fülébe, lábába, szívébe.

Képzőművész gazdagító műhely célja:

-  Óvodában nem szokványos képzőművészeti technikák bemutatása a gyermeki gondolatok egyéni, újszerű módon történő ábrázolásának támogatása céljából. Képzőművészeti alkotásokkal való ismerkedés.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közé sorolható az a gyermek, aki kiemelten tehetséges: - átlag feletti általános és speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti elkötelezettség és erős motiváció. Tehetséges lehet az a gyermek is, aki az átlag feletti általános és speciális képességei mellett több területen elmaradást mutat (pl. szociális képességek, egyes rész-képességek).

Bizonyos területen különleges, kiemelkedő képességgel rendelkező gyermekek továbbfejlődésének lehetőségét, tehetségük kibontakoztatását a szülőkkel együtt keressük meg.

Óvodapedagógus feladata:

-  Az óvodai élet során a gyermek tehetségigéretének felismerése, gondozása.
 - * A speciális terület fejlesztése a gyermek fejlettségét figyelembe vevő tevékenységek, tapasztalatszerzési lehetőségek biztosításával.
 - * Kreativitásának fejlesztése.
 - * Szociális képességek és akarati tényezők fejlődésének támogatása.
-  A szülő folyamatos tájékoztatása, segítése a tehetségpontok elérésére.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Szociálisan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett és a szülő nyilatkozott, hogy legmagasabb iskolai végzettsége legfeljebb 8 általános – óvodáztatási támogatásban részesül.

A vizsgálatok eredményeit, a szakemberek javaslatait figyelembe véve tervezzük meg egyéni, differenciált fejlesztésüket.

A segítségre szoruló családok problémáit a titoktartási kötelezettség szem előtt tartásával - a gyermekvédelmi felelős bevonásával, nagyfokú tapintattal kezeljük.

Óvodapedagógus feladata

Olyan pedagógiai környezet alakítása, amely segítséget ad a gyermek meglévő hátrányainak csökkentésére, a felzárkóztatásra.

Módszere: egyéni, differenciált fejlesztés

-  Szenzitív időszakok ismeretében a prevenció fejlesztés (mozgás, beszéd, szenzomotoros integráció),

-  Gyermek megfigyelése:
 - * anamnézis ismeretében (koraszülött, ikerterhesség, terhesség és szülés alatti sérülések, kisgyermekkori sérülések, betegségek, magas láz,)
 - * pszichikus okok miatt (pl. szülő-gyermek kapcsolat, lelki trauma: válás, haláleset)
 - * fejlettségük, fejlődésük nyomon követésével.
-  Szükség esetén segítők bevonása (fejlesztőpedagógus, logopédus, orvos, pszichológus...)
-  Kapcsolattartás a szülőkkel

Fejlesztőpedagógus feladata

-  Sindelar tanulási képességek vizsgálatával a beiskolázandó gyermekek felmérése
-  mozgásfejlettség mérése szükség esetén, (az előző mérések, illetve a csoportban történő megfigyelések eredményeként)
-  a sajátos nevelési igényű, vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése, a befogadó közösség attitűdjeinek alakítása óvodai, csoport és egyéni szinten
-  fejlesztési területek kijelölése, gyermekek prevenció és korrekció fejlesztése egyéni vagy mikro csoportos formában a köznevelési törvényben meghatározottak, az ONOAP, a pedagógiai program és az SNI irányelvek alapján – mozgással, képességfejlesztéssel
-  kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a szakértői véleményekben előírt fejlesztésben közreműködő szakemberekkel (gyógyypedagógus, logopédus stb.)
-  felmérései, az óvodapedagógusokkal és az óvodaigazgatóval való egyeztetés alapján a kiemelt fejlesztést igénylő gyermekek nevelése és fejlesztése a neveléssel - oktatással lekötött munkaidőben, - főként a tanköteles korú gyermekek körében és az adott gyermek szakértői véleményében meghatározott területekre kiterjedően
-  óvodapedagógusokkal az eredmények ismertetése, összehasonlítása a csoportban végzett mérésekkel. A felmerülő részképesség zavarok pontosítása, fejlesztés lehetőségeinek megbeszélése
-  támogatás nyújtása az óvodapedagógusoknak a sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztéséhez (a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl), a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozások megvalósításához
-  támogatás nyújtása az óvodapedagógusoknak a tehetségígéretes gyermekek fejlesztéséhez
-  folyamatos kapcsolattartás az óvodapedagógusokkal, logopédussal, esetenként team beszélgetés kezdeményezése egy-egy gyermek fejlődése érdekében,
-  szülőkkel való kapcsolattartás, lehetőség szerint bevonásuk a fejlesztésbe, játékok, mozgások ajánlásával, home tréning adásával.

Érvényességi és legitimációs záradék

Jelen pedagógiai program hatályba lépése: A fenntartó jóváhagyásának napján

A jelen pedagógiai program hatályba lépésével érvényét veszíti a Mackós Óvoda eddigi pedagógiai programja.
A módosítás indoka: törvényi változás, szervezeti átalakítás, Alapító Okirat módosítás, Az óvodai nevelés országos alapprogramjának módosítása.

Véleményezők

A Mackós Óvoda nevelőtestülete a pedagógiai program megalkotásában, értékelésében részt vett, azt 2025. év 06.13. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal 2024/2025 határozatszámom véleményezte és elfogadta.

Nevelőtestület nevében: Schupp - Tajti Berta

Budapest Hegyvidék, 2025. 06.13.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
 128.§ (8)a) pont – egészségnevelési program
Schupp - Tajti Berta
 óvodapszichológus
 Budapest Hegyvidék, 2025. 06.13.

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
 118.§ (3)a) pont – egészségnevelési program
Schupp - Tajti Berta
 védőnő
 Budapesti Szent János Centrumkórház
 Budapest és Pest Vármegyei
 Védőhívó-Szolgálat Osztálya
 Budapest XII. kerület 1.sz. körzet
 1.

Nyilatkozom, hogy a Mackós Óvoda Pedagógiai Program az éves elfogadott költségvetésen túl a fenntartóra többletköltséget nem ró.

Budapest Hegyvidék, 2025. 06.13.

Budaházi Márta
 Budaházi Márta
 óvodaigazgató

A Szülők Közössége a Mackós Óvoda Pedagógiai Programját véleményezte a Szülői Közösség

Budapest Hegyvidék, 2025. 06.13.

C. L.
 Szülői Közösség képviselőjében

PEDAGÓGIAI PROGRAM

MACKÓS ÓVODA

Fenntartói Jóváhagyás
A Mackós Óvoda Pedagógiai Programja jóváhagyásra a fenntartó Budapest XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzatnak megküldte.
A Mackós Óvoda Pedagógiai Programját a fenntartó 72/2025. (IX. 16.) határozatával jóváhagyta. Kelt: Budapest Hegyvidék, 2025 SZEP 23  Fenntartó képviselője Ph.

FELHASZNÁLT IRODALOM

Budapest Főváros XII Kerület Hegyvidéki Önkormányzat Településfejlesztési Konceptió 2015 - 2030

<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=25387>

Budapest Főváros XII. kerület Hegyvidéki Önkormányzat Gazdasági Program 2015-2019

<https://www.hegyvidek.hu/download.php?docID=21327>

Székely Lajos: Az óvodai egészség nevelés elmélete és gyakorlata.

(Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata 1997.)

Székely Lajos: Egészségpedagógia

(Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata - Budapest főváros XVII kerületi Önkormányzat 2005.)

Komplex prevenciós óvodai program - Kudarc nélkül az iskolában

(Trefort Kiadó 2004.)

Útravaló /Hagyományoktatás- módszertani füzetek

(Hagyományok Háza Népművészeti Műhely Budapest 2006.)

Tátrai Zsuzsanna - Karácsonyi Molnár Erika: Jeles napok, ünnepi szokások

(Planétás Kiadó 1997.)

Környezeti nevelés közügy (A kisgyermek könyvek 2.)

(Magyar Pedagógiai Társaság 2009.)

Dankó Ervinné: Nyelvi kommunikációs nevelés az óvodában

(Okker Kiadó 1998.)

Óvodások Környezeti nevelése Szerkesztette: Bihariné dr. Krekó Ilona

(Alapítvány a Magyarországi Környezeti Neveléséért Budapest 1998.)

Kanczler Gyuláné: A környezeti nevelés pedagógiai és pszichológiai alapjai.

(KTM – BTF 1997.)

Falvay Károly: Ritmikus mozgás- énekes játék.

(OP 1990.)

Balázsne Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár

(Alex- typo 1992)

Székely Lajos: Egészségnevelő dajka

(Budapest 2003)

Körmöci Katalin: A gyermek szükségleteire épített tanulás az óvodában.

(Fabula Budapest 2001.)

Gósy Mária: Óvónői beszédviselkedés.

(Káttai- Press Budapest 1990)

Útravaló a néphagyomány közvetítésének módszerei az óvodában

(Hagyományok háza Budapest 2006)

FÜGGELÉK: ESZKÖZ ÉS FELSZERELÉSJEGYZÉK

I. Helyiségek

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Csoportszoba	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Tornaszoba, sportszertárral	Óvodánként (1)	1	Fejlesztő tornaszoba
Tornaterem		1	
Gyermeágy/fektető tároló	Csoportonként (1)	3	1933-ban épült az óvoda
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztőszoba	Óvodánként (1)	1	Orvosi szobával együtt
Játszóudvar	Óvodánként (1)	1	
Intézményvezetői iroda	Óvodánként (1) Vezető helyet- tessel közösen	1	
Intézményvezető-helyettesi iroda	ha az óvodában intézményve- zető-helyettes alkalmazása kötelező (székhelyen, telephe- lyen) 1		
Óvodatitkári iroda	Óvodánként (1)	1	Óvodatitkári
Nevelőtestületi és könyvtárszoba	Óvodánként (1)	1	Nevelőtestületi szoba
Általános szertár/raktár	Óvodánként (1)	0	Emeleten – nevelői szobában - folyosón
Többcélú helyiség (szülői fogadásra, tárgyalásra, ünnepek megtartására alkalmas helyiség)	Óvodánként (1)	0	
Orvosi szoba (elkülönítő szoba)	Óvodánként (1)	1	logopédiai szobával együtt
Könyvtár, fejlesztő szoba		1	
Gyermeeköltöző	Csoportonként (1)	4	Földszint:2-2 csoportnak együtt, emeleten külön
Gyermeekmosdó, WC helyiség	Gyermeccsoportonként 1 WC (fiú, lány)	4	Földszint:2-2 csoportnak együtt, emeleten külön
Felnőtt öltöző	Épületenként (1)	2	Óvodapedagógusoknak a ne- velői szobában
Felnőtt mosdó	Épületenként (1) Emeleti szintenként (1)	4	Földszinten: 3 Emeleten: 1
Felnőtt WC helyiség	Épületenként (1) Emeleti szintenként (1)	4	Földszinten: 3 Emeleten: 1
Felnőtt zuhanyozó	Óvodánként (1)	2	Földszinten: 2
Mosó-, vasalóhelyiség	Óvodánként (1)	1	
Száritóhelyiség	Óvodánként (1)	0	
Felnőtt étkező	Óvodánként (1)	1	nevelői szobában kialakítva

Melegítő konyha	Óvodánként (1)	1	
Tálaló - mosogató	Óvodánként (1) Emeleti szintenként (1)	2	
Mozgássérült WC, mosdó		1	Földszinten: 1
Karbantartó műhely	Épületenként (1)	1	
Ételhulladék tároló	Épületenként (1)	1	Kukatárolóval együtt
Tisztítószer raktár		1	

Csoportszoba

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Óvodai fektető	Gyermeklétszám szerint	150	
Gyermekszék	Gyermeklétszám szerint	150	
Gyermeasztal	Gyermeklétszám figyelembevételével	30	
Fényvédő függöny	Ablakonként, az ablak lefedésére	12	
Szőnyeg	Gyermeccsoportonként a padló 1/5 – e	12	
Játéktartó szekrény, polc	Csoportszobánként (2)	13	
Fektető tároló	Valamennyi gyermekágy tárolására	6	
Élősarok állvány	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Könyvespolc	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Textil tároló és foglalkozási eszköz tároló szekrény	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Edény és evőeszköz tároló szekrény	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Szeméttartó	Gyermeccsoportonként (1)	6	
Hulladék Szelektálására alkalmas gyűjtőedények	épület szintenként 1	4	

Tornaterem, fejlesztő tornaszoba

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Tornapad	2 db	2	
Tornaszőnyeg	1 db	3	
Bordásfal	37 db	37	
Mozgáskultúra fejlődését segítő eszközkészlet	1 db	1	Mozgáskotta
Ugrószekrény		1	
Zsámoly		2	
Speciális eszköz	WESCO	1	
Testhenger		1	Készlet

Gát készlet		2	
Koordinációs létra		2	

Logopédiai foglalkoztató és – elkülönítő

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
A fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességeket fejlesztő eszközök			
Tükör	1 db	1	
Asztal	1 db	1	
Szék	2 db	4	
Szőnyeg	1 db	1	
Polc	1 db	1db	
Egyéni fejlesztő szoba			

Játsszódudvar

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Kerti asztal	Gyermekcsoportonként (1)	6	
Kerti pad	Gyermekcsoportonként (2)	6	
Babaház	Gyermekcsoportonként (1)	2	
Udvari homokozó	Gyermekcsoportonként (1)	2	
Takaró – háló	Homokozó lefedésére: minden homokozóra	2	
Mozgáskultúrát fejlesztő eszközök		6	
Mászóka		2	
Csúszda		1	
Rugós hintaló		2	
Mászófal		1	

Terasz

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Mozgáskultúrát fejlesztő eszköz	Bordásfal	4	

Intézményvezetői iroda

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Íróasztal és szék	1 – 1 db	1-1	
Tárgyalóasztal, székekkel	1db	3	Nevelői szobában
Szék	2 db	3	
Telefon	1 db	1	

Könyvszekrény	1 db	1	
Iratszekrény	1 db	2	
Számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	1	
Fiókos szekrény		2	

Intézményvezető-helyettesi és óvodatitkári iroda

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Íróasztal és szék	1-1	1-1	
Számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	1	
Iratszekrény	1	2	
Telefon	1	1	

Nevelőtestületi szoba – többcélú helyiség

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Fiókos asztal –eszköz előkészítő	1	1	
Szék	Pedagógus létszám szerint	20	
Könyvtári dokumentum	500	100+ 600	Csoportokban és a könyvtárban
Könyvszekrény	2	1	Fejlesztő szobában +2
Fénymásoló	1	2	
Tárgyalóasztal	(többcélú helyiségben 1)	3	
Könyvszekrény		1	
Számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	csoportonként 1 Laptop	
Nyomtató-fénymásoló		1	
Televízió		1	

Egyéni fejlesztő szoba - könyvtár

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Gyermekasztal		2	
Gyermekszék		3	
Szőnyeg		1	
Könyvszekrény		2	
Fejlesztő eszközök, játékok			Szükség szerint
Könyvtári dokumentum	Szakirodalom	600	
	Folyóirat	5	

	Mesekönyv	300	
	Közlöny (jogszabályok)	2	
Könyvszekrény		3	

Gyermeköltöző

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Öltözőrekesz/polc	Gyermeklétszám figyelembevételével	150	
Ruhatároló, fogas	Gyermeklétszám figyelembevételével	150	
Öltözőpad hely	Gyermeklétszám figyelembevételével	150	
Cipőtároló	Gyermeklétszám figyelembevételével	150	

Gyermekmosdó, WC helyiség

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Törölköző tartó (emeleten)	Gyermeklétszám figyelembevételével	50	A földszinten papírtörölköző adagoló van.
Papírtörölköző adagoló		5	
Szappanadagoló	Mosdókagylónként (1)	19	
Fali tükör	Mosdókagylónként (1)	19	
Rekeszes fali polc (fogmosótartó)	Gyermeklétszám figyelembevételével	6	

II. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Egyéni tisztálkodó szerek	Gyermeklétszám szerint (1)	150	
Fésűtartó, ruhakefe	Csoportonként	6	
Törölköző (emeleten)	Gyermeklétszám szerint 3 db	150	A földszinten papírtörölközőt használunk
Abrosz	Asztalonként 3 db	112	
Takaró	Gyermeklétszám szerint	150	
Ágyneműhuzat, lepedő	Gyermeklétszám szerint 3 db	150	Szülők biztosítják

III. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Szennyes ruha – tároló	Óvodánként (1)	1	Mosókonyhában
Mosott ruhatároló	Óvodánként (1)	1	Dajkák öltözőjében
Automata mosógép	Óvodánként (1)	1	Mosókonyhában
Vasaló	Óvodánként (1)	1	
Vasaló állvány	Óvodánként (1)	1	
Szárító állvány	Óvodánként (1)	1	

Takarítóeszközök	Óvodánként (1)	2	
Kerti munkaeszköz	Ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna	1-1	
Hűtőgép	Óvodánként (1)	2	
Mikrohullámú sütő		4	
Porszívó	Óvodánként (1)	2	
Varrógép		1	
Fűnyíró		1	
Sövényvágó		1	
Lombfűvő		1	
Ásó		1	
Kapa		2	
Metszőolló		1	
Hólapát		1	
Seprű		2	

IV. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Mozgásos játék			
<i>Épületben</i>			
	Billegők	6	
	Forgótölcser	2	
	Ugráló labda	4	
	Léglabda	30	
	Szivacs labda	25	
	Maroklabda	25	
	Medicin labda	2	
	Tüskelabda	25	
	Kosárlabda	2	
	Focilabda	6	
	Babzsák	25	
	Ugróköté	20	
	Körköté	1	
	Tornabot	25	
	Tornaszalag	25	
	Karika nagy	25	
	Karika közepes	25	
	Karika kicsi	25	
<i>Udvaron</i>			
	Lépegető	4	
	Foci kapu	2	
	Homokozó készlet	12	
	Mászó létra	2	
Építő-konstruáló játék			

	Fakocka készlet (csoportonként 1)	6	
	LEGO-DUPLO készlet	6 - 6	
Szabályjáték			
	Társasjátékok (csoportonként 6)	24	
	Kártyajátékok	12	
Dramatizálás, bábozás			
	Bábparaván	2	
	Maszkok, jelmezek	2 sorozat	
	Bábok (csoportonként 1 készlet)	6	
Szerepjáték			
	Babaágy	6	
	Babakonyha szekrény	6	
	Babaszobai asztal	6	
	Babaszobai szék	12	
	Orvosos	6	
	Kiegészítő eszközök - jelmezek	6	
Ének, zene, énekes játékok			
	ORFF hangszerkészlet	1	
	Metalofon, xilofon	6	
	Dob	9	
	Triangulum	6	
	Ritmusbot (pár)	12	
	Hangvilla	6	
	Cintányér	5	
Anyanyelvi nevelés			
	Mesekönyv	120	
	Képes anyanyelvi készlet	1	
Vizuális nevelés			
	Reprodukciók	6	
	Festőállvány	2	
	Agyagozó korong	1	
	Öllők	30	
	Formakinyomók	6	
Hagyományőrzés			
	Szövőkeret	4	
	Körmönfonó	6	
	Maskarák (készlet)	1	
	Népi tánchoz szoknya	15	
	Népi tánchoz mellény	10	

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Játékok , játékeszközök			
	Diavetítő	1	
	Logico	12	
	Szemléltető képsorozat	2	

	Állatok világa	1	
	Növények világa	1	
	Emberek világa	1	
	Világunk hangjai készlet	1	
	Flupi program	1	
	Eladó pult	1	
	Nagyító	20	
	Mikroszkóp	2	
	Távcső	10	
	Bogárnéző	10	
	Fejlesztő játékok	24	
	Határozó könyvek	40	
	Minimat készlet	1	
	Logikai készlet	6	
	Szögestábla	15	
	Színes rudak	12	
	Mérleg	6	
	Tükör	24	
	Társasjáték	24	
	Memória	12	
	Puzzle	12	
	Képes lottó	12	
	Érzékelést fejlesztő játékok	24	
	Dominó	6	
Udvar			
	Tankert	1	
	Veteményes	1	
	Kerti szerszámkészlet	12	
	Cirokseprű	4	
	Homokozó lapát	30	
	Locsolókanna	6	
	Homokozó formák	50	

A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök	Eszköz, felszerelés	Meglévő állomány	Megjegyzés
	Fényképezőgép	1	
	Televízió	1	
	CD lejátszó	6	
	Projektor	1	
	Hangszóró	1	
	Vetítővászon	1	
	Hangszer gyermekeknek	25	
	Spirálozó gép	1	
	Vágógép	1	
	Lamináló	1	

VI. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

Eszköz, felszerelés		Meglévő állomány	Megjegyzés
Hallási fogyatékosok (hallássérült) gyermek			
	Dallamíró		*Szükség esetén kerül beszerzésre, a gyermek szakvéleményének megfelelően
	Vezetékes, vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék		
	Szurdologopédiai eszközök		
	Hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés	1	
	Nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	1	
	A különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	1	
Beszéd fogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban			
	tükör 120 X 180 cm	6	Minden csoportban van tükör, de a méret alkalmazkodik a kihasználható helyhez
	logopédiai alapkészlet		*Szükség esetén kerül beszerzésre, a gyermek szakvéleményének megfelelően

*A gyermek szakvéleményét figyelembe véve kerül beszerzésre.